A°. 1914 N°. 300. Vrijdag, 20 November 29ste Jaargang.

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur Mr. Th. THOMAS.
Kali Besar No. 23.
Telefoon Nrs. 15, Wl. 1568.
Telegram-adres: NIEUWSBLAD Batavia.

Abonnement per 3 maanden f 5,— (bij vooruitbetaling).

De prijs van advertentiën is voor 5 woorden 25 cents, met een minimum van *f* 1.— per plaatsing. Groote letters worden berekend naar plaatsruimte tegen regeltarief. Advertentiën zijn bij vooruitbetaling te voldoen.

Uitgevers G. KOLFF & Co. Batavia.
Kali Besar No. 24.
Telefoon Nrs. Bt. 19, Welt. 26 (Filiaal Noordwijk.)
Telegram-adres: KOLFF Batavia.

EERSTE BLAD

Dit Nummer bestaat uit drie Bladen.

INHOUD

van het Tweede Blad:

Tusschen den Dollart en de Schelde. — Uit Medan. — Uit Malang. — Korte Verslagen.— Aanbestedingen.— Vendutiën.— Feuilleton: De blauwe Taxi. (*Vervolg.*)

van het Derde Blad:

Onderzoek naar de Schending van het Volkenrecht in België. — Van de Brabantsche Grens. — Van het Westelijk Oorlogsterrein. — Een Belgisch Volksvertegenwoordiger te Amsterdam. — Gemengd Oorlogsnieuw.

Editie van 4 uur's middags.

RECLAMES. Beleefd verzoeken wij de abonné's, die het BATAVIAASCH NIEUWSBLAD onder adresband per post ontvangen, om bij eventueele klachten omtrent het tijdstip van bezorging het betrekkelijk adresbandje te voegen, teneinde met goed resultaat de ingediende reclame te kunnen onderzoeken.

De Administratie.

Onze Straatgeldbelasting.

I

Een dagblad is eigenlijk niet de aangewezen plaats voor het bespreken van technisch detailkwesties van een belasting-ontwerp: ondergeteekende heeft dan ook eenigen tijd geaarzeld alvorens hij de pen opnam om van zijn gevoelen te doen blijken aangaande een onderwerp, dat hem minder aangename ervaringen heeft doen deelachtig worden en waarbij hij niet die onbevangenheid van oordeel kan bezitten, welke men gemeenlijk op prijs stelt bij hen, die het publiek over aangelegenheden van groot gewicht inlichten.

Waar hem geen andere tribune ten dienste staat om zijn stem te doen hooren en hij in trouwe meent, dat, hetgeen hij te zeggen heeft, waard is dat het gehoord wordt — èn *tijdig* gehoord — heeft hij zijn schroom overwonnen en zal hij hier enkele opmerkingen in het midden brengen, waartoe het nieuwe ontwerp „Straatgeldbelasting" voor onze gemeente hem aanleiding geeft.

***

Ter raadszitting van 7 September werd een commissie benoemd, bestaande uit de heeren P. A. J. Moojen, E. H. Carpentier Alting, mr. P. R. Hoorweg, Khouw Kim An, Raden Sosrowerdojo, mr. dr. W. M. G. Schumann en J. Stigter, teneinde na te gaan hoeveel de nieuw in te voeren straatgeldbelasting zou moeten opbrengen en tevens die wijzigingen in het oorspronkelijk ontwerp voor te stellen, die zij noodig zoude oordeelen. De Commissie, welke op zich had genomen binnen 14 dagen verslag uit te brengen, kon haar advies eerst den 17en October d.a.v. vaststellen, aangezien *het ingediende ontwerp zoowel uit een financiëel als uit een technisch oogpunt in schier alle artikelen herziening vereischt.*

Voor zoover men meenen mocht, dat in hetgeen de Commissie verder heeft gepubliceerd, dit verdict zijne motiveering zou vinden, komt men teleurgesteld uit. De mededeeling, dat de Commissie niet heeft kunnen ontdekken, waarop de *raming* van de opbrengst der belasting berust, kan men toch niet als zoodanige motiveering opvatten, waar de *noodzakelijkheid* eener herziening als de aangekondigde werd vooropgesteld van een ontwerp, naar welks model de straatgeldbelasting te Meester-Cornelis toch reeds tot wet was verheven.

Maar ik laat de opinie der Commissie gaarne voor hare rekening, gemotiveerd of niet, en zal me beperken in de critiek, die op haar ontwerp ware te leveren, niet zonder geconstateerd te hebben, dat zij met prijzenswaardigen ijver heeft gewerkt en hier en daar op loffelijke wijze er in is geslaagd de redactie van enkele artikelen te bekorten: wellicht mag hierin de bekwame hand van mr. Schumann dankbaar worden herkend.

Ik ga voorbij, dat het ongewenscht schijnt om de kwestie of 'n perceel een gedeelte daarvan, of een combinatie van perceelen als één perceel in den zin der verordening moet worden aangemerkt, telkens bij de vaststelling der kohieren te doen beslissen door den gemeenteraad (art. 1, lid 4), omdat daardoor een wisselvallige practijk kan worden verkregen.

Ik ga voorbij de vraag of het wel practisch genoemd mag worden een op de *frontbreedte* der perceelen gegronde belasting in te voeren, waarbij de opgave van den belastingschuldige in sommige gevallen (nl. bij ontstentenis van opmeting van gemeentewege of van de opmeting *der belastbare breedte* (!) door het kadaster) door den raad gevolgd *moet* worden (art. 4); — dat de gemeenteraad niet het recht heeft om een *geheel nieuwe* lijst te maken, waarop de wegen klassen-gewijs worden ingedeeld (art. 5, lid 2); — dat in art. 7 lid 1 van „breedte" wordt gesproken, waar men „frontbreedte" had verwacht; — dat tengevolge van de in afwijking van het oorspronkelijk ontwerp voor sub 3e van art. 10 gekozen redactie, beroep op den directeur van financiën openstaat omtrent de eventueele vrijstelling van philanthropische inrichtingen enz. — dat tengevolge van de gevolgde redactie de kosten van een aanmaning *niet*, die van de boete ad 10 procent van het verschenen bedrag der belasting *wel* bij dwangschrift zullen kunnen worden ingevorderd,.. indien althans het ontwerp nog op een enkel punt, waarover hieronder méér, wijziging zal ondergaan.

Dit zijn alle punten van ondergeschikt belang, die even aangestipt mochten worden, doch waarvan het iemand onverschillig kan zijn of al dan niet aan zijne wenken eenig gevolg zal worden gegeven.

Misschien heb ik het een en ander over 't hoofd gezien: tant mieux. Mijn bedoeling is niet zoo zeer critiek te leveren, dan wel het mijne er toe bij te dragen, dat de behandeling der straatgeldbelasting zoo min mogelijk vertraging ondervindt en de kans, dat de gemeenteraad zijne verordening van de regeering terugkrijgt, zoo gering mogelijk worde.

***

Eene eerste opmerking, die ik zoude willen maken, betreft eene lacune in de memorie van toelichting.

Zeer terecht stelt zich de Commissie op het standpunt, dat *ook* de Inlander door de straatgeldbelasting zal moeten worden getroffen, doch *nergens* wordt daartoe een argument aangevoerd, gelijk dit bij voorbeeld in de zoo ongelukkige memorie van toelichting van het oude ontwerp is geschied.

Nu houde men 2 dingen wèl in 't oog: vooreerst, dat de regeering hare goedkeuring op eene belastingverordening eener gemeente kan onthouden op motieven, die *niet* aan de wet zijn ontleend: dat zij een zeer groote mate van vrijheid heeft bij het vestigen van haar oordeel ten deze. En ten tweede, dat bij de behandeling der decentralisatiewet de uitdrukkelijke ministeriëele verklaring is afgelegd, dat de invoering der decentralisatie *niet* zou mogen leiden tot verzwaring van den belastingdruk voor den Inlander.

Dat de Commissie, al was het met een enkel woord, ten deze niets van hare overwegingen heeft bekend gesteld, acht ik daarom zéér te betreuren

Wellicht kan bij de openbare behandeling iets van die overwegingen blijken.

***

Een tweede bezwaar geldt de indeeling der wegen in klassen.

Daaromtrent bepaalt het Commissie-ontwerp alléén, *dat* voor de berekening der belasting de wegen verdeeld worden in vijf klassen, dat de wegen worden ingedeeld in een „aan deze verordening gehechte lijst" en dat die lijst vóór den aanvang van elk belastingjaar door den gemeenteraad, na al of niet te zijn herzien en aangevuld, *op nieuw* wordt bekrachtigd.

De Commissie kwam daartoe, omdat zij ook de verkeerssterkte (volkomen terecht!) tot geldigheid wilde brengen en wilde voorkómen, dat de gemeenteraad zich bond aan enkele „stroeve maatstaven".

Vandaar de opmerking in de M. v. T., dat in het ontwerp der Commissie „geen enkel criterium" wordt „genoemd".

Ik betwijfel ten sterkste, of de regeering dáármede accoord zal gaan.

Hoeveel een Bataafsch burger op stuk van zaken aan straatgeldbelasting zal hebben te betalen, dat zal er van afhangen, in welke klasse de Raad den weg, waaraan hij woont, zal brengen. Een der hoofdmomenten der belasting wordt door de commissie uit de verordening gelicht en overgebracht naar de oogenblikkelijke ingevingen van den Raad

De Commissie had dit gevaar kunnen voorzien, indien zij kennis had genomen van de stukken, die geleid hebben tot de vaststelling der verordening van Meester Cornelis: de regeering heeft ter zake reeds van haar gevoelen doen blijken en zal zeker niet zonder meer terugkomen van hare opinies.

Men kan de moeilijkheid wellicht ontzeilen door voor te schrijven, dat de jaarlijksche vaststelling van de lijst der stratenklassen bij *verordening* zal geschieden; men zal dusdanige verordening echter steeds aan de goedkeuring der regeering moeten onderwerpen, met het gevolg dat de vermoedelijke opbrengst der belasting *niet op de begrooting* mag worden gebracht.

Terugkeer tot het oude stelsel — dat van het oorspronkelijk ontwerp — zou daarom wellicht de voorkeur verdienen.

***

Nog twee punten zoude ik gaarne bespreken, die, naar ons voorkomt, van niet minder belang zijn en het leven van het commissie-ontwerp ernstig in gevaar schijnen te brengen, n.l. het invoeren van den *gebruiker* van een perceel als den belastingplichtige en het invoeren der *kwitantie* als middel tot het innen der belasting.

Over deze kwesties in het slotartikel.

Mr. H.

(Slot volgt.)

Nederland en de Oorlog.

De Slachtoffers herdacht.

's-Gravenhage, 19 Nov. (*Part.*) In de Eerste Kamer herdachten de president en de minister van marine Rambonnet de slachtoffers van de ramp bij West-Kapelle.

Verbintenis bij de Marine.

De Eerste Kamer nam de suppletoire begrooting van marine, de reorganisatie der dienstverbintenis bij de marine betreffende, aan.

Een Misverstand.

Bij Nieuwe Schans schoten Duitschers op Nederlandsche douane-ambtenaren.

Duitschland bood verontschuldigingen aan.

De Duitschers hielden de Nederlandsche douane-beambten voor smokkelaars.

Majesteitsschennis.

Tegen den heer Coltof werd wegens majesteitsschennis, keizer Wilhelm betreffende, 3 maanden gevangenisstraf geëischt.

Scheurpapier.

De op eerewoord vrijgelaten Duitsche officieren zijn uit ons land gevlucht.

Aanvullingstelegrammen.

Aan het *Nieuws v. d. Dag* werd 19 dezer nog uit Den Haag geseind:

— De begrafenis van het stoffelijk overschot der te West-Kapelle omgekomenen, welke Donderdag plaats had, werd bijgewoond door vertegenwoordigers van de koningin, de ministers van marine en koloniën en den opperbevelhebber van zee- en landmacht, generaal Snijders.

— De koningin woonde te paard de beëediging bij van reserve-officieren, welke plechtigheid op het Malieveld en op het Alexanderveld plaats had.

Te Winterswijk kwamen drie Fransche krijgsgevangenen aan, die uit het kamp te Wesel hadden weten te ontvluchten.

Zij keeren naar Frankrijk terug.

Engeland-Duitschland.

Geldgerammel.

Londen, 19 Nov. (*R.O.*) De oorlogsleening is een beslist succes.

Er komen een zeer groot aantal aanvragen uit het publiek.

Alles wijst er op dat de leening vóór het einde dezer week geheel volteekend zal zijn.

De Financiëele Maatregelen.

Londen 19 Nov. (*Eng. Cons. Tel.*) In het Lagerhuis deelde de kanselier van de schatkist Lloyd George mee, welke financiëele maatregelen door de regeering worden voorbereid, om de oorlogskosten te bestrijden.

Een oorlogsleening van 350 millioen pond sterling zal in eens worden aangegaan, uitgegeven tegen een koers van 95 procent, met een interest van 3½ pct. Zij zal door de regeering worden afgelost à pari, niet later dan Maart 1928.

In overeenstemming met de Engelsche gewoonte is besloten een groot deel van deze uitgaven uit belastingen te bestrijden.

Inkomsten- en suiker-belasting zullen worden verdubbeld.

Indirekte belasting zal alleen worden gelegd op bier en thee.

Deze financiëele voorstellen der regeering werden door alle partijen in het parlement zeer gunstig ontvangen.

Trouwbetuigingen.

Londen, 19 Nov. (*R.O., bizondere dienst*). Minister Harcourt (koloniën) ontving een telegram van den sultan van Broenei naar aanleiding van het uitbreken van den oorlog met Turkije.

De sultan geeft verzekeringen van trouw aan den souverein en bidt voor het succes van de Britsche wapenen.

De sultan van Sokoto zond een bedrag van 1000 pond sterling voor het Prinses Alice-fonds.

Ongerustheid Overbodig!

Londen, 19 Nov. (*Eng. Cons. Tel.*) Tengevolge van de onafgebroken geduldige waakzaamheid van de Engelsche marine is de vrije toegang tot de haven van Londen voortdurend gehandhaafd gebleven.

Het gevolg is dat de totale hoeveelheid voedingsmiddelen en andere goe-

deren in de magazijnen thans grooter is dan ooit in de geschiedenis van de haven het geval is geweest.

De teekenen wijzen zelfs op nog grootere ophoopingen van levensbenoodigdheden en weeldeartikelen der beschaving.

De Duitsch-Fransche Krijg.

Een Millioen!

Londen, 19 Nov. (*Eng. Cons. Tel.*) De Deensche bladen melden dat de verliezen der Duitschers bijna een millioen bedragen.

Een Wraakneming.

's-Gravenhage, 19 Nov. (*Part.*) Nabij Brugge hebben remisegeëmployeerden een Duitschen militairen trein verwoest.

Vele Duitschers zijn gedood.

Treinbotsing.

's-Gravenhage, 19 Nov. (*Part.*) Bij Mienen ?) had een botsing tusschen twee militaire treinen plaats. Enkele soldaten werden gewond.

De Oorlogsellende.

Londen, 19 Nov. (*R.O., bizondere dienst.*) Kardinaal Mercier zegt in een schrijven aan het ondersteuningscomité, waarin hij aandringt op hulp voor Mechelen, dat de arbeiders er geen werk kunnen vinden, om het dagelijksch brood te verdienen.

Het arme Nieuwpoort.

's-Gravenhage, 19 Nov. (*Part.*) Nieuwpoort is gedeeltelijk verwoest

Als de Sneeuw valt.

Londen, 19 Nov. (*R.O., bizondere dienst*). In Vlaanderen is eenige sneeuw gevallen. Onder de troepen heerschen rheumathiek en longontsteking.

Het arme Reims!

's-Gravenhage, 19 Nov. (*Part. Soer. Hbl.*) De beschieting van Reims is hervat.

De Duitschers ontvingen aanzienlijke versterkingen aan geschut.

Alles Afgeslagen.

Parijs, 19 Nov. (*R.O.*) Een communiqué deelt mee dat de krijgsoperaties op enkele van de vorige dagen bestonden uit talrijke bombardementen.

Op andere dagen deden de Duitschers op zich zelf staande aanvallen.

Alle werden afgeslagen.

Opgeblazen.

Londen, 19 Nov. (*Eng. Cons. Tel.*) Het volgende officiëele Fransche communiqué is gisteravond uitgegeven:

Op het noordelijk front had een verwoede en onafgebroken kanonnade plaats.

In de omgeving van St. Mihiel hebben de Duitschers het westelijk deel van Chauvoncourt ondermijnd en opgeblazen.

Aan het overig deel van het front gebeurde niets nieuws.

Weinig Nieuws.

Londen, 19 Nov. (*Eng. Cons. Tel.*) Het Fransche officiëele communiqué van hedenmiddag zegt:

De strijd in het noorden werd gisteren gekenmerkt door een toenemen van 's vijands artillerie-vuur.

Onze troepen beëindigden hun succesvol optreden in den omtrek van Tracy le Val.

Wij handhaafden onze stellingen in Argonne.

Aan het overig deel van het front is niets nieuws.

't Succes bij Tracy-le-Val.

Parijs, 19 Nov. (*R.O.*) In Vlaanderen ontwikkelde de artillerie grootere bedrijvigheid, voornamelijk in de streek van de Noordzee tot de Lije.

Tusschen de Oise en de Aisne hadden geen infanterie-aanvallen plaats, terwijl de operaties in den omtrek van Tracy-le-Val een voor onze troepen gunstig einde namen.

De vijand had onze verstgelegen loopgraven vermeesterd en bereikte reeds de dwarswegen in het centrum, toen onze Algiersche troepen den vijand terugdreven en al het verloren terrein herwonnen. Zij brachten den vijand zware verliezen toe.

Een Duitsch Communiqué.

's-Gravenhage, 19 Nov. (*Part.*) Een officiëel Duitsch communiqué zegt dat de toestand in West-Vlaanderen onveranderd is.

Onze aanvallen in het bosch van Argonne worden met succes voortgezet.

De Fransche aanvallen ten zuiden van Verdun werden evenals de aanvallen op onze troepen bij Saint Mihiel teruggewezen.

Op den westelijken Maasoever was de toestand voor de Franschen gunstig.

Onze aanvallen ten zuid-oosten van Cirey dwongen den Franschen gedeeltelijk hun posities te verlaten.

Het kasteel Chatillon werd genomen.

De Duitsch-Russische Krijg.

Aan de Winnende Hand.

Londen, 19 Nov. (*Eng. Cons. Tel.*) Vanwege 't Russische hoofdkwartier wordt meegedeeld dat de Russische voorhoede teruggetrokken is op de frontlijn tusschen Weichsel en Warthe tot aan Bzura.

In Oost-Pruisen blijven de Russen vorderingen maken naar het front Gumbinnen-Angerburg.

Bij de Mazoerische Meren bereikten de Russen de draadversperringen. Ze zijn bezig deze weg te ruimen.

Aan het front Czestochowa-Krakau werden groote vijandelijke afdeelingen te Wlodowice uiteen geslagen.

In Galicië bezetten de Russen de passen in de Karpathen.

Hoe de Duitschers 't Zien.

's-Gravenhage, 19 Nov. (*Part.*) Een officiëel Duitsch communiqué zegt, dat na den Duitschen aanval in de streek ten noorden van Lodz zich nieuwe gevechten ontwikkelden, waarvan de beslissing aanstaande is.

Ten zuid-oosten van Soldau werden de Russen teruggeworpen op Mlava.

Sterke Russische cavalerie-korpsen werden verslagen en op Pillkallen teruggeworpen.

's-Gravenhage, 19 Nov. (*Part. Soer. Hbl.*) De nederlaag der Russen bij Soldau heeft te Berlijn groote vreugde verwekt en de hoop op een gunstigen afloop verlevendigd.

Een Duitsche Tegenaanval.

Londen, 19 Nov. (*R.O., bizondere dienst*). De slag welke woedt in westelijk Polen heeft zich deze week ontwikkeld tot een tegenactie tegenover de dreigende Russische flank-aanval.

De Duitschers, gebruik makende van de strategische wegen in Silezië, concentreerden zich bij Thorn en lieten aan de Oostenrijkers de taak over om Krakau te beveiligen en op te treden tegenover de kleine Russische troepenmachten op andere punten.

Deze tegenaanval had tot gevolg dat de Russen zich iets meer achterwaarts moesten concentreeren, om aldus de westelijke voorhoede te bereiken.

De Russen zijn vol vertrouwen dat ze zullen zegevieren.

Zij verklaren dat de uitslag van dezen veldslag zal beslissen over den geheelen oorlog.

Beweerd wordt dat de keizer voor dezen laatsten slag alles op het spel heeft gezet.

De Duitschers beweren een aanmerkelijk succes te hebben behaald op het front aan den Weichsel en de Warthe.

Petrograd, 19 Nov. (*R.O.*) Een telegram uit het hoofdkwartier zegt:

Tusschen de rivieren Weichsel en Warthe trekt onze voorhoede, welke tegenover de Duitschers stond die het offensief namen, terug in de richting van Bzura.

De vijand slaagde er in vasten voet te krijgen in de streek Lenczyca-Orloff.

De Russen zetten in Oost-Pruisen hun opmarsch voort.

In Russisch Polen.

Londen, 19 Nov. (*R.O.*) Een Oostenrijksch officiëel telegram zegt dat de Oostenrijksch-Duitsche legers in Russisch-Polen het Russische leger gedwongen hebben om slag te leveren.

Dr.[4] Von Hindenburg.

Blijkens mededeeling in een Duitsch medisch tijdschrift, per deze mail hier ontvangen, is aan den Generaloberst Von Hindenburg in elk der 4 faculteiten der hoogeschool te Koningsbergen een eere-doctoraat verleend, als dank voor zijn geslaagd terugdringen der Russen in Oost Pruisen, hunne algeheele verwijdering uit dat land en het aantasten al verder van de Russen in hun eigen land.

Het moet wel spijtig voor den veldheer wezen, zijn „Ruhmestat" nu weer bij stukjes en beetjes te zien ongedaan maken. Intusschen is hij nu doctor honoris causa in quadruplo.

Oostenrijk-Rusland.

In de Boekowina.

Petrograd, 19 Nov. (*R.O.*) Een bloedige strijd had plaats in het noorden der Boekowina, waar de Russen zegevierend oprukken.

De Oostenrijkers vluchten in algeheele wanorde.

Op den Balkan.

Oostenrijksche Nederlagen.

Londen, 19 Nov. (*Eng. Cons. Tel.*) Een Servisch officiëel communiqué deelt mee dat de Oostenrijkers bij Orchawa en Obrenowatz met groote verliezen zijn teruggeslagen.

Het Servische artillerie-vuur had een krachtige uitwerking.

In de buurt van Stublina werden de Oostenrijkers eveneens verslagen. Zij lieten 1000 man aan dooden en gekwetsten op het slagveld achter.

Voorts werden de Oostenrijkers met zware verliezen teruggeslagen bij Baina Bachta.

Turkije in Oorlog.

Russische Successen in Klein-Azië.

Londen, 19 Nov. (*Eng. Cons. Tel.*) De generale staf van de troepen in den Kaukasus rapporteert dat gevochten wordt bij Batoem.

De Russen dreven den vijand bij Erzeroem terug.

Zij hebben voorts Doutakh bezet, een belangrijk punt in het dal der Eufraat.

De Russische Zwarte Zee-vloot heeft de forten van Trebizonde gebombardeerd.

Trebizonde Gebombardeerd.

Petrograd, 19 Nov. (*R.O.*) De Russen hebben Trebizonde (aan de Zwarte ..ee) gebombardeerd, waardoor een fort beschadigd werd.

Datah Vermeesterd.

Petrograd, 19 Nov. (*R.O.*) De Russen namen 15 dezer Datah stormenderhand.

Het is een belangrijk centrum der verbindingswegen in de vallei der Eufraat.

De Oorlog op Zee.

De Russische Vloot in Actie.

's-Gravenhage, 19 Nov. (*Part. Soer. Hbl.*) De Russische vloot is van Helsingfors vertrokken in zuidwestelijke richting.

Men vermoedt dat de Russische vloot de Duitsche gaat opzoeken.

Libau Gebombardeerd.

Petrograd, 19 Nov. (*R.O.*) De Duitsche vloot bombardeerde Dinsdag Libau, tengevolge waarvan op verschillende plaatsen brand uitbrak.

Bombardement.

's-Gravenhage, 19 Nov. (*Part.*) De vloot der gealliëerden bombardeerde de fabriek Colmay. (?)

De Turken op Zee.

Petrograd, 19 Nov. (*R.O., bizondere dienst.*) Drie Turksche torpedovernielers verschenen voor Sulina.

De Dans Ontsprongen.

Petrograd, 19 Nov. (*R.O.*) Officiëel. Een Russische divisie raakte gisteren op de Zwarte Zee slaags met de *Goeben* en de *Breslau*.

De *Goeben* werd zwaar geteisterd. Verscheidene ontploffingen hadden aan boord plaats.

De Russenhad den 32 dooden.

De *Goeben* en de *Breslau* verdwenen in den mist.

Zonderling Misverstand.

Londen, 19 Nov. (*R.O., bizondere dienst.*) Uit Washington wordt gemeld dat de Amerikaansche kruiser *Tennessee* beschoten werd, toen hij van Vourlah naar Smyrna voer, om een officiëel bezoek te brengen.

Aan het departement van marine gelooft men dat hier een misverstand in het spel is.

Parijs, 19 Nov. (*R.O., bizondere dienst*). De *New-York Herald* meldt dat de Amerikaansche kruiser *Tennessee* verlof vroeg om de haven van Smyrna binnen te varen, teneinde de vreemdelingen te kunnen beschermen.

Dit werd geweigerd, waarop een barkas van de *Tennessee* de haven naderde. Er werd op geschoten, waarop de barkas gedwongen werd terug te trekken.

De kommandant kondigde daarop aan dat hij met gemeld toegang zou verkrijgen, waarna de overheid, uit vrees voor een bombardement, de stad verliet.

De Verliezen der Marine.

Londen, 19 Nov. (*R.O., bizondere dienst.*) Minister Churchill (marine) deelde in het Lagerhuis mede, dat de verliezen der marine bedroegen:

222 officieren gedood, 27 gewond; 3455 manschappen gedood en 428 gewond.

De minister wijst er op, dat hierbij niet zijn inbegrepen 1000 man van de marine-brigade te Antwerpen, die vermist worden, noch 875 man van de *Good Hope* noch de mariniers, die in Nederland geïnterneerd zijn.

De Strijd in de Koloniën.

De Rebellen Ontmoedigd.

Londen, 19 Nov. (*Eng. Cons. Tel.*) Kommandant Van Rensburg, die zich bij De Wet wilde voegen, heeft zich met 154 man aan de regeeringstroepen overgegeven.

Hij is nu druk bezig met pogingen om de opstandelingen in een ander distrikt over te halen, om hun wapens neer te leggen.

Gen. Botha meldt nog dat de nederlaag van De Wet dezen zeer ontmoedigd heeft, omdat de opstandelingen in alle richtingen vluchten.

Velen hunner zijn gevangen genomen. Onder hen bevindt zich een van de kommandanten van gen. Beyers.

Nederlandsch-Indië.

BATAVIA, 20 Nov.

Mailsluiting voor West-Australië.— De sluiting van de post via Soerabaja en Banjoewangi per s.s. *Mindoro* voor Broome en Fremantle, is bepaald op Maandag 23 dezer.

De laatste lichtingen hebben dien dag alsvolgt plaats:

Aangeteekende stukken. Weltevreden 12 u. 30 nam., Batavia 12 u. 's middags, Tandjong Priok 12 u. 's middags.

Hulpbussen. Weltevreden 11 u. 30 v. m., Batavia 12 u. 's middags.

Kantoorbussen Weltevreden 1 u. 45 n.m., Batavia 1 u. n. m., Tandjong Priok 1 u. n. m.

Voor de Noodlijdenden in Nederland. — Het centraal comité tot leniging van den nood in Nederland maakt hierbij bekend, dat sedert de laatste opgave alsnog zijn binnen gekomen de navolgende bijdragen:

f 558.25, 3e storting comité Rembang, Lassem en Bodjonegoro; f 1.691.50, 1e storting comité Timor & Onderhoorigheden; f 1.190, 2e storting comité Makassar; f 1.656, 1e storting comité Blitar; f 1.325, 1e storting comité Probolinggo; f 1.200, 3e storting comité Buitenzorg; f 800, 2e storting comité Pekalongan; f 10.000, 3e storting comité Batavia; f 252,50, 1e storting comité Geëmpl. der M.M. Paleleh te Paleleh; f 765.50, 1e storting comité Gorontalo; f 305, 1e storting comité Blora; f 191.70, 2e storting comité suikerfabr. Tersana, Cheribon; f 240, 4e storting comité Banjoemas; f 2,498.97, 3e storting comité Djokja; f 2.208.40, 3e storting comité Padang; f 5.000, 1e storting comité Koeta Radja; f 385, 1e storting comité Tjilatjap; f 45, 3e storting comité Wonosobo, makende met de reeds vroeger bekend gemaakte bijdragen een bedrag van f 204.687.44, waarvan bereids f 200.000 naar Nederland zijn overgemaakt.

Kleedingverschaffing. — Het kleedingcomité heeft 12 November met het s.s. *De Prins der Nederlanden* 31 kisten kunnen verzenden, 19 van Batavia en 12 van andere plaatsen.

Ook nu heeft het comité met het s.s. *Tambora* wederom 30 kisten kunnen medegeven, waaronder 11 van Batavia en 19 van andere plaatsen afkomstig.

Uit Soerabaja werden ongeveer 15 kisten rechtstreeks verzonden.

Totaal werden er tot nu toe 259 kisten verscheept, 185 van Batavia en 74 van buiten.

Niet in den Haak.— Naar wij vernemen, moet met de voorwerpen, welke blijkens de daaraan gehechte etiquette als prijzen voor de loterij der Koloniale Tentoonstelling bestemd waren, op vreemde wijze worden omgesprongen. Enkele dier voorwerpen zijn reeds onderhands verkocht; zoo weet men ons mede te deelen, dat een paar mooie antieke vazen aan een Chinees te Soekaredja verkocht is. Dat deze wijze van doen niet in den haak is, behoeft zeker geen betoog.

Zij zoude onzes inziens het comité aan minder aangename reclames van de zijde der koopers van loten kunnen blootstellen. Mocht ons bericht juist zijn — en wij hebben voorshands geen reden om aan de juistheid er van te twijfelen, — dan verwachten wij dat de betrokken autoriteiten zich met het geval zullen bemoeien en een herhaling van die minder correcte handelingen zullen weten te voorkomen.

Het Verzet in West-Borneo. — De resident der Westerafdeeling van Borneo seinde 17 dezer:

Patrouille onderluit. Heemstra overviel op vier dezer in Boven Paniti Besar landschap Pontianak bende Chineezen van ongeveer vijftien man, neergelegd een Chinees, gewond een die met andere ontkwam, buit zes geweren, waaronder een achterlaad, een

browning revolver, vijf kilo kruit; zelfde patrouille arresteerde op acht dezer drie Chineesche kwaadwilligen, waaronder hoofdman bende die opiumverkoopplaats Mandor plunderde.

De Pest. — Opgave van op Java voorgekomen pestgevallen op 14, 15, 16, 17 en 18 dezer.

(Het eerste getal is het aantal ziektegevallen, het tweede getal het aantal sterfgevallen).

Afdeeling Malang. Op 16 dezer: Toeren 1—1, Gondanglegi 6—4, Senggoeroeh 2—1, Kotta Malang 1 —1, Karangloo 4—4, Pakis 4—2, Ngantang 1—1, totaal 19—14, w. o. 2 gevallen van longpest, in Senggoeroeh.

Van vroeger nog 4 lijders overleden.

Afdeeling Kediri. Op 14 dezer 1—1. Op 15 dezer 6—5. Op 17 dezer 1—1.

Van vroeger nog 1 lijder overleden.

Contrôle-afdeeling Parée. Op 14 dezer 4—3. Op 15 dezer 3—3. Op 17 dezer 2—2.

Afdeeling Madioen. Op 18 dezer: Klagen 2—2.

Afdeeling Magetan. Op 18 dezer: Grabahan 1—1.

Kotta Soerabaja. Op 18 dezer 3—3.

Eervol ontslagen Verpleegsters. — De verpleegsters 1ste kl. bij den hospitaaldienst, mejuffrouwen J. L. ter Meulen en G. H. v. Nouhuijs, zijn op haar verzoek eervol uit 's lands dienst ontslagen, en zullen voor eene wederopneming in vasten dienst van den lande niet eer in aanmerking komen dan na ten volle te hebben terugbetaald de gelden, aan haar of te haren behoeve uitgekeerd wegens gratificatie voor uitrusting en overtocht naar Nederlandsch-Indië.

Tentoonstelling van Batiks. — In het gebouw van het Natuurkundig Genootschap op 't Koningsplein worden momenteel batiks tentoongesteld. Ter aanvulling heeft mevrouw Hubregtse-Lantzing eenige harer schilderijen en mejuffrouw Titi Francken enkele van hare foto's gezonden.

Het geheel maakt een bijzonder aardigen indruk, wanneer men de zaal binnentreedt. Men heeft overal rottan-zitjes opgesteld, met de kleedjes gehangen over de tafels en de rugleuningen der stoelen.

Het is voor 't meerendeel batik op fluweel, waarbij men zeer fraaie patronen ziet. Bijzonder mooi is het kleedje in vlammenrood met breeden rand van donker violet; ook viel ons een bronskleurig kleed op met motieven in zwart en wit en een groen-cerisekleurig met wondermooi gebatikten rand in frissche tinten.

Er is tal van werk bij, dat door fraai gecombineerde kleuren, en artistieke patronen zeer de moeite waard is.

De schilderijen en de foto's zijn, zooals we reeds zeiden, „ter aanvulling" gezonden. Wij willen daarom daarop geen critiek uitoefenen, immers beide dames konden niet 't beste zenden.

Van de schilderijen beviel ons de Javaansche jongenskop wèl 't best, terwijl wij van de foto's „Dooiweer" 't mooist vonden. Daar zit stemming in.

Die verlaten schuit in het kleine kromme watertje met de kale boomen op den besneeuwden oeverrand is een prachtopname, die ten volle getuigt van den artistieken aanleg van mejuffrouw Francken.

De opbrengst der entrées is voor de noodlijdenden bestemd.

Laten dus velen deze show bezoeken, ze is voor liefhebbers zeer de moeite waard.

De Cholera. — Volgens het rapport van gisteren werd 1 Oosterling door de ziekte aangetast, terwijl er één overleed. Eén Europeaan kon als hersteld worden ontslagen. Blijven thans nog onder behandeling: 5 Europeanen en 10 Oosterlingen.

De Pokken. — In het laatste etmaal werden geen nieuwe gevallen van pokken geconstateerd.

Polikliniek Tjikini. — Men verzoekt ons mededeeling te doen van de volgende spreekuren in de Kostelooze Polikliniek van het Protestantsch Ziekenhuis „Koningin Emma" (Diaconessenhuis Tjikini):

Chirurgie en gynaekologie: Maandag, Dinsdag, Vrijdag, Zaterdag om 12.30 uur dr. V.d. Vrijhoef.

Inwendige en kinderziekten: Maandag, Donderdag om 1 uur dr. Leusden.

Huidziekten: Dinsdag, Donderdag, Zaterdag om 9 uur dr. Ten Brink.

Neus-, keel-, oog- en oorziekten: Maandag, Woensdag, Vrijdag om 11 dr. Wilkens.

Zenuwziekten en verlammingen: Dinsdag, Donderdag om 11 uur dr. Dommering.

Spelerij. — Op Djembattan Lima was een Chinees met een windbuks aan 't spelen. Bij ongeluk schoot hij een Inlandsche vrouw een kogeltje in het been. De vrouw werd in 't Stadsverband behandeld.

Gevonden Voorwerpen. — Terug te bekomen aan het bureau van politie op Mr. Cornelis: een manometer.

Diefstallen. — Te Priok werd een Inlander aangehouden wegens diefstal van 2 regenjassen, welke nog in zijn bezit werden gevonden.

— Ten nadeele van het Batavia Prauwenveer werden uit een der prauwen, in de haven te Priok liggende, 12 blokken tin ontvreemd. De daders zijn bekend en worden opgespoord.

— Een bloemenhandelaar te Molenvliet Oost werd door een Europeaan opgelicht voor een aantal bloemen en kransen.

— In kampoeng Kwitang werden door ondergraving goederen en preciosen ontvreemd.

Personalia. — De leeraar bij de Koninklijke Wilhelmina School te Batavia J. L. Vreven heeft wegens negenjarigen dienst elf maanden verlof aangevraagd naar Europa.

— Eervol ontheven, belast met het bestuur over de onderafdeeling Amahei (Ceram) de kapitein der infanterie A. Pimentel.

— Tijdelijk belastmet de functiën van deurwaarder van den raad van justitie te Semarang voor de zaken te Magetan J. F. Meelhuysen.

— Aan mr. C. J. D. Herman, lid van den raad van justitie te Semarang, is wegens ziekte verlof verleend voor den tijd van 1 maand.

— De assistent-resident van Ceram L. C. Ouwerling is belast met het bestuur over de afdeeling Amahei.

— De adspirant-controleur K. M. J. Hage is toegevoegd aan den assistent-resident van Batipoeh.

— De controleur te Pekalongan E. L. de la Parra is belast met het bestuur over de contrôle-afdeeling Kadjen.

— Benoemd tot adjunct administrateur en geplaatst bij het pandhuis te Semarang C.C. Conte, thans klerk bij het pandhuis te Senen.

— Aan den assistent-resident van Noordkust van Atjeh M. C. Roos van Raadshooven is wegens ziekte twee maanden verlof verleend naar Takengan.

— Aan den opziener bij de politie te Soerabaja H. A. Fuik is wegens ziekte een maand verlof verleend naar Malang.

Engelsche Oorlogsgrapjes.

Een vreemdeling vroeg aan Pat wat, de kortste weg was naar het ziekenhuis.

Pat antwoordde ernstig: „Driemaal hoera roepen voor Duitschland."

— Is u een Duitscher?" vroeg in een restaurant de kelner aan iemand, die uit Folkestone was gekomen.

„Neen", antwoordde deze, „maar ik ben „Hungary".

„Dat is hetzelfde", hernam de kelner, „dan kan ik niet Servia."

HANDELSNIEUWS.

Kina-maatschappij Tjikembang. — Onze Haagsche correspondent seint, dat de kina-maatschappij Tjikembang 10 pct. dividend heeft gedeclareerd.

Thee. — De firma John Peet en Co. ontving de volgende circulaire over de Londensche veiling van 8 Oct. jl.:

Onderneming.	P. & Or. P.	Broken Pekoe.	Souch & Pek Souch.	Pekoe Fann. B. T. en D.	Totaal ½ kilos.	N/Proc. in c. per ½ Ko.
Malabar	5940	19764	—	—	25704	43,7
Windoe	1224	10668	1440	—	13332	43,6
Tambi	—	6829	—	—	6829	43,4
Tjiomas	—	4262	—	—	4262	42,9
Kaligoea	—	12846	—	1872	14718	42,6
Soemadra	—	12528	—	—	12428	41,9
Kaligoea	—	10476	—	2400	12876	41,6
Tjiboegel	2064	8056	—	1500	11620	40,3
Kiara	—	11760	—	—	11760	40,-
Singaparna	—	4704	—	—	4704	38,3
Kiara	—	11760	—	—	11760	38,3
Bedakah	—	7350	—	—	7350	38,-
Montana	1760	7322	—	2396	11478	37,1
Gg. Poetrie	1440	3240	180	792	5752	36,9
Sapoeran	—	6600	—	3800	10400	36,8
Gg. Parang	1900	6560	—	480	8840	35,-
Walahir	—	2016	—	4902	6918	33,9
Soejadi	—	5710	—	5560	11270	30,6

14328 152451 1620 23702 192101

— De firma John Peet & Co. ontving van hare Londensche firma heden telegrafisch bericht, dat de invoerrechten op thee met 3 d. per Engelsch pond zijn verhoogd, als gevolg waarvan de markt momenteel ongeregeld is.

In de veiling van gisteren werden o.m. de volgende prijzen betaald:

Perbawatie	broken orange pekoe	10¼ d.
Tjiboegel	broken orange pekoe	9¾ d.
Tjiboegel	orange pekoe	9½ d.
Perbawatie	broken pekoe	9¼ d.
Tjiboegel	broken pekoe	8¾ d.
Perbawatie	broken souchong	8¼ d.
Tjiboegel	broken souchong	8¼ d.
Tjiboegel	pekoe fannings	7¾ d.

TELEGRAMMEN.

De Gezondheidstoestand in het Serangsche.

Serang, 20 Nov. (*Part.*) Daar het gister den geheelen dag door flink geregend heeft, is de Tjinbanten aan het bandjiren gegaan.

Een en ander geeft hoop, dat de ziekten in de afdeeling spoedig zullen afnemen.

De Merak-lijn.

Serang, 20 Nov. (*Part.*) Met ingang van 1 Dec. wordt de Merak-lijn, die naar de Merak-haven loopt, officiëel geopend.

Voor de Anjer-haven wordt dan in- en uitvoer van vee uit de Lampongs verboden.

Dit vervoer moet over de Merak-haven geleid worden.

Den 28sten dezer wordt de exploitatie overgenomen.

Namaken van Merken.

Soerabaja, 20 Nov. (*Part.*) Heden behandelde de raad van justitie alhier de zaak van den heer Oldendorff, chef der firma Reiss & Co, beschuldigd van het verkoopen en ten verkoop in voorraad hebben van waren op wier verpakking een merk, waarop een ander recht heeft, met geringe afwijking was nagebootst.

De eisch was f 600 boete.

De Cholera in het Gewest Soerabaia.

In de week van 8 — 14 dezer kwamen volgens de officiëele opgave in Lamongan 13 choleragevallen voor, waarvan 9 met doodelijk verloop.

In Grissee 38 met 28 gevallen, in Soerabaia 13 met 12 doodelijke gevallen.

De Pest.

In Kediri deden zich 59 pestgevallen voor, waarvan 55 met doodelijk verloop.

In Berbek waren deze cijfers 26 en 21, in Pasoeroean 145 en 128 en in Soerabaia 27 en 26.

De Moord te Baleigadja.

Medan, 20 Nov. (*Part*)) Drie Javanen, verdacht van moord op den assistent van Baleigadja, hebben hun misdaad voor den djaksa bekend.

De reden moet gezocht worden in het rapporteeren van luiheid door den assistent.

Bovendien hadden de koelies zich beklaagd over het krijgen van te weinig voedsel en loon.

Olieveld in Makasser.

Makasser, 20 Nov. (*Part.*) Op het erf naast de gasfabriek te Makasser is sinds eenige weken een put ontdekt welke voortdurend zeer zuivere gasoline oplevert.

Op het terrein en de naaste omgeving is door mr. Pet concessie gevraagd voor het mogen verrichten van mijnbouwkundige opsporingen.

Op het erf der gasfabriek werd gisteravond een kuil gegraven welke tot nu ruim twee drums water en gasoline opleverde.

Ter voorkoming van procesverbaal heeft de gasfabriek de verdere opschepping van olie gestaakt.

De beheerder der gasfabriek is van meening dat de opgeschepte olie vroeger weggeworpen residu is.

Lord Roberts' Uittocht.

Londen, 19 Nov. (*R.O.*) Het was heden een dag van sneeuwjacht, toen de begrafenis van lord Roberts plaats had.

Het was een der grootste schouwspelen uit de vaderlandsche historie.

Er was zoo'n enorme menschenmenigte op de been, in de straten van Charing Cross naar de St. Paulskerk, dat het onmogelijk was dat allen hun laatste groet aan den doode konden brengen.

De troepen gaven in de straten een indrukwekkende militaire optocht te zien.

Londen, 19 Nov. (*R.O.*) De wintermist, welke tot in de kathedraal doordrong, verhoogde nog het indrukwekkende van de begrafenis-plechtigheid van lord Roberts.

Er waren velen in de kerk bijeengekomen.

Het zwart van de kleeding van diepen rouw werd hier en daar verbroken door het helroode der tunica's. De militairen waren voor 't meerendeel in khaki.

De koning, eveneens in khaki gekleed, zat alléén aan het hoofdeinde der katafalk, dat verlicht was met het licht van kandelabres. Deze was ook reeds bij Wellingtons begrafenis gebruikt.

Vertegenwoordigers van alle andere leden van 't koninklijk huis waren aanwezig, evenals die van elke afdeeling der gemeente en die van de koloniën.

BENOEMINGEN, ENZ.

CIVIEL DEPARTEMENT.

Ontslagen: Op verzoek, wegens volbrachten diensttijd, met ingang van 2 December 1914, eervol uit 's lands dienst, de algemeen ontvanger der 2de kl. L. Ch. Platt.

Eervol uit 's lands dienst, de opziener der 3de kl. bij de Ombilinmijnen, J. F. H. Bagaya.

Op verzoek, eervol uit 's lands dienst, de commies der 3de kl. bij den Post- en T.-dienst, J. Fiedler, met bepaling, dat dit ontslag wordt gerekend te zijn ingegaan op 11 Juli 1914.

Op verzoek, wegens vertrek, eervol als lid bij de Kamer van Koophandel en Nijverheid te Makasser, H. H. Pelster.

Op verzoek, eervol uit 's lands dienst, de ploegmandoer bij de werkplaatsen der S.S. op Java, Sleeman, met bepaling, dat dit ontslag wordt gerekend te zijn ingegaan op 27 Augustus 1914.

Op verzoek, eervol uit 's lands dienst de mantri voor den opiumverkoop te Sidoardjo (Soerabaja), mas Ngabehi Pringgokoesoemo.

Uit 's lands dienst, de gewezen mantri voor den opiumverkoop te Kapasan, afd. en res. Soerabaja, mas Bei Djojonegoro.

Benoemd: Met ingang van 2 Dec. a.s. tot alg. ontvanger der 2de kl. de alg. ontvanger der 3de kl. C. F. W. Hansen.

Tot lid bij de kamer van koophandel en nijverheid, te Makasser, W. J. Schepper, agent van de N. V. de Scheepsagentuur.

Tot referendaris bij het dept. van gouv. bedrijven, de commiezen-red. met den titel van adj.-ref. bij genoemd dept. J. J. M. Th. Bech en mevr. L. von Dewall geboren Ellinger.

Aangeteekend: dat Mas Kartadimadja, stamb. no. 1424, de 2de kassier bij de gouvernementspandhuizen, gerechtigd is tot het voeren van den titel „Raden" en zich alzoo voortaan mag noemen en schrijven „Raden Kartadimadja".

Onderwijs en Eeredienst.

Door den directeur:

Bij het openb. Eur. lager onderwijs:

Tijdelijk werkzaamgesteld: als onderwijzeres der 3de kl. en tijdelijk geplaatst bij de gemengde school te Tegal mevr. T. Uit de Bos geboren Van Soest.

In- en Uitvoerrechten en Acc.

Door den wd. hoofdinspecteur:

Overgeplaatst: van Ternate naar Batavia, F. L. Kruysboom, opziener;

van Soekamara naar Soerabaja, A. R. Warlicht, opziener, en zulks met intrekking van zijne overplaatsing naar Kendawangan.

Post-, T.- en Telefoondienst.

Door den chef:

Benoemd: tot commies der 3de kl. bij het post- en telegraafkantooor te Cheribon P. J. J. M. de Rooy.

Belast: met de waarn. der betrekking van klerk bij het hoofdbureau (op den post- en telegraafcurcus) te Batavia P. H. Andries, thans tijdelijk ass. bij het post- en telegraafkantoor te Denpassar.

Overgeplaatst: van Soemedang naar Modjokerto de commies der 3de kl. J. M. Shamier;

van Modjokerto naar Soemedang de commies der 3de kl. J. F. Soffner.

van het hoofdbureau te Batavia (post- en telegraafcurcus, naar Pangkalpinang de klerk J. Silooy.

MILITAIR DEPARTEMENT.

Bij gouvernements-besluit van 18 November jl. no. 2 is ter zake van zijne verrichtingen op 21 November 1911 bij de vermeestering van de versterking Kawanga Woelen (eiland Soemba), alsnog eervol vermeld, de gewezen Inl. fuselier Basijo (gediend hebbende onder algemeen stamboek no. 52083), thans agent der 2de kl. bij de algemeene politie te Semarang.

SCHEEPSBERICHTEN.

Aangekomen Schepen.

N.-I. ss. *Singkara* gez. Huttjes, van Pontianak, agt. K. P. M.

N.-I. ss. *van Riebeeck*, gez. Brugsma, van o lu kken, Soerabaja en kustplaatsenl agt K.P.M.

N.-I. ss. *Brandan*, gez. Mulder, van Gentengbaai, agt. K. P. M.

Vertrokken Schepen.

Ned. ss. *Tambora*, gez. V. d. Putte, naar Padang en Rotterdam.

Ned. ss. *Roepat*, gez. Van Benthem Jutting, naar Soerabaja via kustplaatsen.

N.-I. motorschip *Loudon*, gez. Schuitema, naar Deli.

Ned. ss. *Menado*, gez. Bunger, naar Muntok.

Rotterdamsche Lloyd.

Het ss. *Sindoro*, mailboot, is 19 dezer van Suez vertrokken, gaande naar Batavia.

Het ss. *Ophir*, mailboot, is 19 dezer Perim gepasseerd, gaande naar Rotterdam.

Java-China-Japan-Lijn.

Het ss. *Tjipanas* vertrok 18 dezer van Hongkong naar Batavia.

Het ss. *Tjikembang* vertrok 18 dezer van Saigon naar Batavia.

Java-Bengalen-Lijn.

Het ss. *Ceram* arriveerde 17 dezer te Calcutta.

Aangekomen Passagiers.

Per ss. *Oranje*, van Amsterdam, 10 Oct. jl. E. Collard, mevr. Franken en 3 kind., R. Gerbrands en echtg., mr. D. Mounier en echtg., C. O. Ekdal, en echtg., mevr. N. A. Bongaardt en kind, mej. W. A. J. Bongaardt, T. Kromhout en echtg., C. P. Franken, P. Baljet en echtg., J. Kruys, H. C. G. Harmsen, P. J. Kruimel, A. D. Valk en echtg., mevr. Brutog, mevr. H. Leydesdorff, mevr. J. van Schermbeek en 2 kind., C. J. A. Gokkel, mej. A. Smit Sibinga, H. D. van Dijk, J. L. van Gogh, W. W. Hakkert, H. Madoerin, T. F. de Vries, mej. C. C. de Jong, C. M. J. Goedemans, echtg. en 3 kind., mevr. van der Breggen en 2 kind., N. Meyering en echtg., J. Meyer, W. Scheepmaker, Grizel, echtg. en 2 kind., F. C. Armstrong, A. Felleman, P. Bosch, N. van Amstel, mevr. G. de Jong-van Rijn, mevr. W. J. D. Dake, W. L. Chün, echtg. en 5 kind., mej. H. Noll, mej. R. G. H. du Puy, A. Falk, echtg. en 3 kind., W. Heybroek, echtg. en kind., H. A. Spandaw en echtg., mevr. Van Griethuysen, en 3 kind., P. J. van Griethuysen, B. Lesger, Hi Küang Tüng, A. Rudolf, mej. C. E. A. Pels, mej. E. Ley, mevr. A. de Gloire, mevr. K. Looyen, I. E. Sehn, R. Kroon, Jen Ding Ta, H. Bakker, Wang Kwei Sing, J. N. Vogel, mevr. A. Schut, V. Hakof.

ADVERTENTIËN.

Verloofd:
HENRIËTTE, E. A. VAN POLANEN PETEL
en
THEO, B. KERKHEIDE.
N.V. Goenoeng Andir, Tjibeber.
Weltevreden. 11797

Verloofd:
MARY, D. J. WELTER
en
W. E. HOMPE.
Buitenzorg
————, 20 November 1914.
Weltevreden 11798

Getrouwd:
RADEN ADJENG SOEDJI,
Keboemen
RADEN MARDJAMAN, s.f. Tjepiring.
Keboemen, den 19den Nov 1914.
11732

De Heer en Mevrouw
COOT—de Graaf
geven kennis van de geboorte van een Dochter. 11812
Weltevreden, 19 November 1914.

Heden overleed onze moeder
Vrouwe V. VAN OORSCHOT
Geboren Koot.
Weltevreden, 20 November 1914.
I. BEUKER.
J. B. BEUKER.
Den Helder { C. RAHDER. E. RAHDER
Soerabaja { H. SCHREUDERS. P. M. SCHREUDERS.
Bandoeng { M. MOOJEN. M. C. MOOJEN.
Wageningen { W. A. VAN OORSCHOT. G. VAN OORSCHOT.
Sutton Engeland { E. HENSON. W. HENSON. 11816

Dr. H. G. BROCKMANN,
J. H. BROCKMANN,
Tandartsen. 284 m d
KONINGSPLEIN-OOST 12, TEL. 333.

Op **Zaterdag, 21 November a.s.**, den EERSTEN RACEDAG, zullen alle BANKEN en de HANDELSVEREENIGING
gesloten zijn.
De Handelsvereeniging te Batavia
11306

Heden:
Kijkavond bij 11802
C. F. GREBNER,
Gang Petjenongan No. 38.

N. V. Ed. FRANZEN en Co.

VENDUTIE
op Dinsdag, 24 November 1914,
in het verkooplokaal der **Weeskamer** op **Molenvliet Oost**; van goederen behoorende tot de boedels van de gefailleerden C. Th. KUIJPER, THUNG SIANG HOAT en TAN ENG TJIANG merk EK BIE HOO, en van wijlen ABDUL RAHIM en RAMBIE;
diverse glazenkasten, stoelen, gasolinelampen, eene partij Ceylonsche steenen, kleeren, hoeden, parasols, provisien, dranken, sigaren, een revolver, enz.
Namens de Weeskamer,
De Wd. Secretaris,
11739 K. E. WILKENS.

GOEDE VENDUTIES.
Billijke inrichtingen.
HUUR VAN MEUBILAIR.
Ed. Franzen & Co.
1e di do z 42

Rijtuig-Maatschappij Van IJsendijk
Pegansaan 16 — Weltevreden.
Wagenverhuurderij, Hoefsmederij, Reparatie-winkel, Aanmaak van verschillende soorten Rijtuigen en Auto-Koetswerk, Specialiteit in gummi rijtuigbanden. Rijharnachementen, Tuigen, Stalbenoodigdheden. 88 di v
Vraagt onze uitgebreide voorraadlijst
Deugdelijk werk. Billijke prijzen.

UITVERKOOP
van de BETON RIOOLBUIZEN, liggende Tjekini nabij Viosveld.
Informaties bij 10232
A. d'HOLLOSY,-Kebon Sirih 31.

JONGMENSCH
vraagt kost en inwoning, begin December, à f 50.— f 60.—, buurt Stoomtram.
Brieven No. dezer. 11786

AUTOBANDEN:

MICHELIN,
DUNLOP,
PROWODNIK,
ENGELBERT,
PETERS-UNION,
PALMER CORD.

Alle afmetingen in Stock; laagste Prijzen.
Bij aankoop van een nieuwe buitenband, worden 15 Kilo **oude banden** de kilo tot 50 cts ingeruild.
Tel. 608 W. Autohandel 11815
Ch. HERRMANN, Batoetoelis 2.

Op Zondag, 22 dezer,
zullen de Magazijnen
's morgens van 8--12 uur
GEOPEND zijn.
Onderlinge Hulp.
11811

Voor fijne
HUISHOUDGROENTEN
of
delicieuse
ONTBIJTWORSTEN
vraag altijd het van oudsbekende merk
Tieleman & Dros.
In alle voorname Toko's verkrijgbaar. 179 I

Mejuffrouw ANDREE VERMEULEN,
VIOOLLEERARES
Kramat 23.
Gediplomeerd aan het Koninklijk Conservatorium in den Haag. Oud-leerlinge van Professor ALFRED MARCHOT te Brussel en van Professor GUSTAV EXNER van de Hochschule te Berlijn. v 237

Mej. F. GLASER,
Piano-leerares.
Dipl's. Kon. Cons. Den Haag, leerl. Prof. XAVER SCHARWENKA, Berlijn.
Tjikini 58 pav. v 232

Direct gevr. voor vast, KOST en INW. met afz. pav. nabij Harmonie.
Brieven No. 11818 Bat. Nieuwsblad.

Gevraagd in een Hotel te Weltevreden, TWEE DAMES om respectievelijk te worden belast met toezicht in spen en koffiekamer.
Brieven franco onder No. 50 te richten aan de Javasche Boekhandel en Drukkerij te Weltevreden. 11749

TE HUUR:
een GROOT HUIS met twee PAVILJOENS te Sawah Besar, No. 63.
Bevragen: 11817
OEIJ BOEN HOEIJ, telefoon 307 Welt.

CENTRALE BIOSCOPE,

MEESTER-CORNELIS.

PROGRAMMA

Hedenavond! **Hedenavond!**

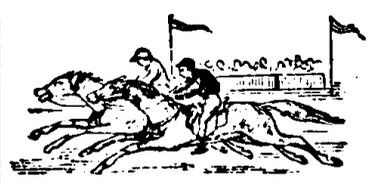
1. Miss Alice. Prachtige acrobatische toeren.

Dertig millioen van Gladiator.

Kluchtspel in drie bedrijven met den beroemden komiek PRINCE in de rol van den drogistbediende Eusebius de Potasch.
Een van de meest dolle kluchten, welke in langen tijd te Batavia zijn vertoond. De verwikkelingen in deze vaudeville, de oerleuke gebaren van PRINCE houden het publiek van het begin tot het einde in een vroolijke stemming, welke zich vaak zal doen kennen door een bulderende lachbui.
TWEE VOORSTELLINGEN,
aanvang 7 en 8.30 uur.
WORSTELWEDSTRIJDEN,
aanvangende om 10 uur. Voorafgegaan door de interressante film:
MAX LINDER CONTRA NICK WINTER.
Lichtgewicht eerste ronde.
1ste partij: WILLY — HERCULES.
2de partij: CHROYN — JANPAUL.
Invaller ZAREMBA.
ZWAARGEWICHT.
3de partij: E. VAN DEN ENDE URSUS.
Uitslag der worstelwedstrijden van Donderdag 19 November.
LICHTGEWICHT.
1ste partij: JOHN—BLITS gew. 69 kilo—gew. 63 kilo. } WINNER JOHN in 15 sec.
2de partij: FOEPOEL—CRAB gew. 63 kilo—gew. 50 kilo. } WINNER CRAB 5 min. 26 sec.
Voortzetting van de onbesliste partij
RIMKE—CHARLES. WINNER RIMKE in 44 min. 13 sec.
ZWAARGEWICHT.
3de partij: E. VAN DEN ENDE — WILLEMS
gew. 76 kilo—gew. 74 kilo.
WINNER E. VAN DEN ENDE in 4 min. 3 sec.
MORGENAVOND: DE STAD DER LILLIPUTTERS. 11808
GEWONE PRIJZEN.

KNORR'S KITCHEN KRAFT
K. K. K.
de beste SAUS.
In voorraad bij: 11399

STAM & WEIJNS,	Weltevreden.	SOEN HO SENG,	Batavia.
W. RIKKERS,	"	IE TJIN SAN,	"
A. DE WOLFF,	"	C. F. BILLE,	Buitenzorg.
WINKEL-MIJ. P. BAROE,	"	PHOA YANG LIEM,	"
LAUW TJIN,	"	TJAN HO KIM,	"
LIE IE SENG,	"	TJOA KIM TJENG,	"
KHOUW BOEN ENG,	"	L. C. NIERING,	Tjibadak.
THE KENG KIE,	Batavia.	TJOA BENG YANG,	Soekaboemi.
THE BOEN SIOE,	"	OEY GOAN KIE,	"

BATAVIA-BUITENZORG WEDLOOP SOCIETEIT.

ATTENTIE!

In het gisteren uitgegeven Raceboekje is abusievelijk vermeld, dat de Races plaats hebben op
ZONDAG 21 en MAANDAG 22 NOVEMBER 1914,
dit moet zijn
Zaterdag 21 en Zondag 22 November 1914.
11813

BATAVIA-BUITENZORG **WEDLOOP-SOCIETEIT.**

GROOTE NAJAARSRACES

OP ZATERDAG, 21 en ZONDAG, 22 NOVEMBER 1914,
op het KONINGSPLEIN, aanvang 8.30 v.m.

Algemeene Vergadering op Vrijdag 20 Nov. 1914 ten 6 ure n.m. in de Societeit „Harmonie".

Verloting der Winkansen dadelijk na afloop der algemeene Vergadering.

Contributie voor Leden f 10.— plus 10pct Gemeent. Belasting, per halfjaar; nieuwe Leden betalen bovendien eenmaal f 10.— entréegeld.

Leden hebben het recht 2 Dames, tot hun gezin behoorende, vrij van Entrée te introduceeren.

Introductiekaarten f 10.- plus 10 pCt. Gemeentelijke Belasting voor de geheele Meeting, voor Heeren, die niet te Batavia of Mr.-Cornelis woonachtig zijn.

Leden en geïntroduceerden, mits het bewijs van Lidmaatschap of introductie zichtbaar dragende, hebben gedurende de Meeting toegang tot de „Harmonie" met uitzondering van de leeszaal, biljartzaal en kegelbaan.

Entrée-prijzen met inbegrip van Gemeent. Belasting.

Groote Tribune	Heeren	f 2.50	per dag.
" "	Dames	" 1.50	" "
" "	Kinderen	" 1.—	" "
Hulp Tribune (Zuid)	Heeren en Dames	f 1.—	per dag.
" " "	Kinderen en Militairen beneden den rang van Adj. O. O.	" 0.50	" "
Terrein:	Militairen en Inlanders	" 0.05	" "
"	Overige personen	" 0.25	" "

N.B. De netto-winst dezer Meeting is bestemd voor de noodlijdenden tengevolge van den oorlogstoestand in Nederland en Nederlandsch-Indië. Het Bestuur der B.B.W.S. roept derhalve de medewerking van het publiek in, om een flink bedrag aan het Plaatselijk Comité te kunnen afdragen, hetgeen mogelijk gemaakt kan worden door een druk bezoek aan de Races. De Entréeprijzen zijn voor deze gelegenheid aanmerkelijk verlaagd. 11814

Auto Verhuurderij
„HINDIA",

SOEKABOEMI TELEFOON No. 157.
Bekende EERSTE KLAS AUTOMOBIELEN, FIAT, MOTO BLOC wagens.
Per uur in de stad f 5.— en voor groote afstanden buiten de stad
UITERST BILLIJKE PRIJZEN. 11804

Stoomvaart Maatschappij „Nederland."

Het vertrek van het s.s.
„ORANJE"
is bepaald op **Zondag 22 November a.s. 1 uur Namiddag**, van TANDJONG PRIOK via CHERIBON en SEMARANG naar SOERABAIA en OOSTHOEKHAVENS.
De Agente:
11807 DE SCHEEPSAGENTUUR.

TWEEDE BLAD
Bataviaasch Nieuwsblad.
VRIJDAG 20 NOV. 1914 No. 300.
Uitgevers G. KOLFF & Co., Batavia.

Tusschen den Dollart en de Schelde.

Nederland en de oorlog in België. — Vluchtelingen en menschlievendheid. — De nooden bij ons. — De regeering en de neutraliteit.

De rust, die na de eerste oorlogsmaand hier was weergekeerd, wordt nu door het beleg van Antwerpen weer bedreigd. De zuidelijke grens is opnieuw versterkt, en bevestigde of niet-bevestigde geruchten over grens-gebeurtenissen jagen er weer de vrees voor meedoen aan den oorlog in. De kans daarop is natuurlijk in zoover iets toegenomen, dat de strijdende partijen zeer nabij onze grens staan, zoodat schending van ons neutraal gebied meer voor de hand ligt dan, toen de strijd zich ook in België meer zuidelijk verplaatst had. Maar het is natuurlijk een illusie te meenen, dat ons al of niet mengen in den oorlog bepaald wordt door een schending van onze neutraliteit.

Zijn de vele berichten uit Brabant en Limburg juist — of al zijn er maar enkele waar, wat door herhaalde bevestigingen waarschijnlijk wordt — dan zou die schending trouwens al lang hebben plaats gehad. En zouden al meermalen Belgische patrouilles over onze grens gekomen zijn, die dan bij een poging van de grenswacht, om ze te ontwapenen, zich verzetten. Daarop volgde dan een gevecht, waarna de Belgen zich meestal weer uit de voeten wisten te maken. Deze berichten worden natuurlijk ook aangedikt door een cijfer van dooden en gewonden, maar het is zeer onwaarschijnlijk, dat bij deze gelegenheden een enkele doode gevallen is, omdat dit tenslotte toch niet zou te verzwijgen zijn.

Het meeste gevaar voor schending van onze neutraliteit komt nu echter van Duitschen kant, omdat de Duitschers bij een volkomen insluiting van Antwerpen onze grens wel moeten over trekken. De het meest naar den Schelde-mond gelegen forten zijn immers niet meer dan anderhalve kilometer van onze grens verwijderd. Toch is het niet waarschijnlijk, dat het hiervan komen zal, omdat een omsingeling van den geheelen forten-gordel volstrekt niet noodzakelijk is. Dan is nog eer te verwachten een retireeren van de overblijvende Belgische troepen op ons grondgebied.

Maar voorloopig hebben wij uit den strijd in België alleen de vluchtelingen te ontvangen. Bij elk kanonschot komen er weer nieuwe troepen onze grens over, te voet, per fiets, in auto's, en op karren en wagens van allerlei aard. Die er kans toe zagen, brengen het noodigste mee, maar de meesten staan beroofd van alles op onzen bodem. En dan kunnen de noorder broeders — van wie zij binnen de eigen grens in deze dagen niet anders dan kwaad wisten te vertellen — voor het overige zorgen. Tot nu toe hebben zij dat dan ook gedaan, en de duizenden, die deze duizenden zullen volgen, kunnen rekenen op een even goed onthaal. Want wij hier geven, alsof er geen economische crisis was en alsof de komende dagen niet ook ons den nood kunnen brengen, die de huidige gelukkig nog niet gebracht hebben.

Ik wil volstrekt niet pleiten voor een schrielheid en inhaligheid, die alleen aan leniging van eigen nooden denken doet en voor het leed van anderen ongevoelig laat. Maar waar in ons eigen land de werkloosheid geregeld toeneemt, waar het fonds, waarover het steuncomité te beschikken heeft, in den komenden winter lang niet toereikend zal blijken, zoodat er nog vele malen een beroep zal moeten worden gedaan op hen, die er beter voor staan, — daar lijkt het mij den menschen-min te ver gedreven door zich nu uit te putten in weldadigheid voor de honderden vluchtelingen, die de Duitschers over onze grenzen jagen, of die de Belgische regeering zoo welwillend is ons toe te wijzen. Immers de militaire gouverneur van Antwerpen raadt de bevolking aan zich vóór het bombardement der Duitschers te bergen en in noordelijke en noordoostelijke richting de wijk te nemen. Die richting is geen andere dan de onze; en dus wordt al, wat gevaar ducht, maar naar het neutrale Nederland gedirigeerd, dat eerst als pro-Duitsch en oorlog-schuw bespuwd en uitgejouwd, nu goed genoeg schijnt om de halve bevolking van Noord-België te voeden en te onderhouden.

Nog eens: ik misgun het die arme drommels niet, die vermoeid en uitgehongerd, na dagen-lange zwerftochten, eindelijk in ons land rust vinden en voedsel, met een onderdak tevens; maar het lijkt mij niet in de eerste plaats onze taak deze menschen te voeden en te huisvesten. Hier dient Engeland het eerst te komen met hulp en steun. Engeland huisvest al vele Belgen. Zeker, maar het zijn toevallig de gefortuneerden en de gegoeden, die op eigen gelegenheid naar Engeland zijn overgestoken en die ook daar wel in hun eigen onderhoud zullen voorzien. De armen en berooiden zijn voor het neutrale Holland, dat noch aan België, noch aan eenig ander land dezen oorlog heeft gebracht. *)

En onderwijl hebben de Duitschers in den buitensten fortengordel van de als onneembaar geldende Antwerpensche vesting een geweldige bres geschoten, terwijl hun ontzaglijke granaten al bezig zijn in België's mooie havenstad dood en verderf te brengen. Een paniek is uitgebroken onder de bevolking, die zich zoo veilig waande achter de forten-bescherming, en al, wat vluchten kan, vlucht, — in noordelijke en noordoostelijke richting. In de Zeeuwsche en Noord-Brabantsche grensplaatsen zijn ze gisteren bij duizenden binnen gevallen, en vanmorgen zijn nieuwe stroomen havelooze en uitgeputte menschen bij ons een schuilplaats komen zoeken. En die vinden zij, want als altijd is Holland ook nu de wijkplaats voor vluchtelingen.

Maar waar moeten wij tenslotte die halve Belgische bevolking bergen? Heel het zuiden van ons land lijkt al één Belgische kolonie; er is daar geen plaats meer voor de menschen te vinden, waarom ze dan ook verder over het noordelijk deel van Nederland verspreid zijn. Bijna uitsluitend zijn het behoeftigen. Zij, die nog over voldoende middelen konden beschikken, hebben zelf een pension of een hotel opgezocht in de steden, zoo dicht mogelijk bij de grens, om, als betere tijden gekomen zijn, dadelijk weer naar hun land terug te keeren. Zij geven ons dan ook geen zorgen, maar de duizenden armlastigen hebben niets anders dan onze hulp en onzen steun.

Min of meer vermakelijk is het resultaat van de proef, die de liefdadigheid van sommige gegoede en rijke Hollanders heeft doorstaan. Er is in verschillende plaatsen gevraagd, wie bereid was vluchtelingen in huis te nemen, opdat niet de openbare liefdadigheid den druk van dezen last alleen zou hebben te dragen. O, er waren tal van liefdadige menschen, wier medelijdend hart week werd bij de gedachte aan die arme verdrevenen, wier huis was verwoest, wier familieleden waren gedood of gewond; voor wie niets dan ellende te wachten scheen. En teergevoelige dames schreven op een lijst, dat ze twee kindertjes wilden hebben, of een jonge moeder met haar kindje, of een jong meisje, — en die zouden ze dan wel goed verzorgen. Want, nietwaar, zeiden ze tegen elkaar, zulke kindertjes kunnen wat aardig spelen met het mijne, dat zich alleen zoo verveelt; zoo'n jonge vrouw kan me heerlijk door het naaiwerk heen helpen (daar haal ik netjes een naaister uit, zeg!); en zoo'n jong meisje, wat heerlijk kan die met onze Mies en onzen Jan in het Fransch converseeren. De kinderen zijn nog nooit zoo in de gelegenheid geweest om hun Fransch te oefenen.

En in de gelukzalige stemming, die het weldoen geeft, stonden de dames op het perron den vluchtelingen-trein af te wachten om er straks hun aandeel uit te zoeken.

De trein kwam en de vluchtelingen kwamen. Het waren er honderden, die in het station werden afgezet, maar het waren de verwachten niet. Het was een lange rij van havelooze menschen; arme ongewaschen, ongereinigde stakkerds, waaronder er waren, wier gescheurde kleeren niet eens voldoende dekking gaven. In de wachtkamers kropen ze bij elkaar, troosteloos, hongerig, vermoeid, in afwachting van wat er met hen gebeuren zou. En er gebeurde wat, want er waren commissies; maar de liefdadige dames waren verdwenen. Zoo hadden zij het niet bedoeld.

Er zijn meer van die hulpvaardigen geweest, die, toen zij zagen, aan wie hun hulp „verspild" zou worden, zich terug trokken, en op het late avonduur, waarop zij uit den trein stapten, moest dan nog een onderdak voor de stakkerds worden gezocht, dat meestal nergens anders gevonden werd dan in een kerk of een school. En voor de magen, die soms in geen 24 uur een goed stuk voedsel hadden ontvangen, werd dan door de commissies gezorgd door het verstrekken van gebakjes en kopjes chocolade! Het is, alsof zulke ontvangende menschen altijd min of meer in een staat van delirium verkeeren. Terwijl zij zelf na een wandeling van een paar uur het liefst in een stevigen biefstuk met aardappelen of desnoods in een broodje met ham happen, zetten zij uitgeputte menschen, die een dagreis vol ontbering achter den rug hebben, een roomtaartje met een kopje chocola voor!

Daar waren oude, vergane menschen bij, die de brave gevers met een hulpeloozen, wanhopigen blik in de oogen afweerden. Aan versnaperingen hadden zij geen behoefte; het was immers geen feestavond. Maar de goeden van hart, die vóór de deuren van het station met pakken vol degelijken kost stonden te wachten, omdat zij wèl wisten, wat een hongerige maag behoeft, zij werden tot de Belgen niet toegelaten, omdat zij niet tot een commissie behoorden. En het is nu eenmaal alleen aan commissies geoorloofd een hongerigen maag te vullen.

Met de eerste honderden is het na zulk gescharrel en openbaar vertoon van weldadigheid tenslotte wel losgeloopen. Een aantal is in kolonie-huizen ondergebracht, voor anderen is door vereenigingen een woonhuis afgehuurd, enz. Maar het liet zich aanzien, dat het mis zou loopen, als de stroom van vluchtelingen bleef aanhouden. En die is niet alleen blijven aanhouden, hij is zoo ontzaglijk toegenomen, dat andere, betere maatregelen dringend noodig werden.

De regeering is er zich dan ook mee gaan bemoeien en de vluchtelingen worden nu in bepaalde getallen naar verschillende plaatsen gezonden, waar de burgemeester er dan voor heeft zorg te dragen, dat zij in openbare gebouwen een behoorlijk onderdak met goede ligging krijgen en van degelijk voedsel worden voorzien.

Zoo zal het voorloopig wel kunnen gaan, en zoo zullen wij gezamenlijk, de neutralen en de gevluchten, kunnen wachten op betere tijden, Tenzij er tevoren kwadere komen!

Het is niet goed voor de toekomst het ergste te voorspellen; er is in deze dagen wel een opbeuring noodig. Maar het is evenmin goed, te doen, alsof voor ons de kwade tijden niet meer komen zullen. Ik zei al, dat de werkloosheid een dreigender aanzien krijgt. Hier, in Amsterdam, vooral is dat natuurlijk zeer merkbaar. En een der eerste bedreigingen voor deze menschen komt van den kant der huiseigenaren.

Als er geen geregeld loon meer binnen komt, dan blijft de huishuur het eerst onbetaald. En nu hebben de huiseigenaren besloten die wanbetalers er dan maar uit te zetten. Er zijn al schandelijke dingen gebeurd, voorbeelden van huiseigenaren, die er niet tegenop zagen een gezin op straat te zetten, dat nergens anders een onderkomen vinden kon, zoodat het bij de politie of het Leger des Heils terecht moest. Dat is het begin van, wat nog gebeuren kan; daarom zal de regeering ook hier moeten ingrijpen, want ook het lot van deze vluchtelingen hebben wij ons aan te trekken.

Er valt zooveel te geven, en er moet ook nog zooveel bewaard worden voor later. De minister van oorlog is al gekomen om zijn tweede crediet van 50 millioen, omdat het eerste, dat voor drie maanden toereikend is, op het eind raakt. Maar deze minister zal het niet alleen zijn, die veel geld noodig heeft.

En als over enkele maanden de winter de ellende voor zeer velen komt vergrooten, dan zal er opnieuw en zeer dringend een ernstig beroep worden gedaan op de mildheid van hen, die iets te geven hebben.

Ook zonder oorlog binnen de grenzen zullen wij toch hebben mee te doen aan zijn bestrijding.

De vorige maal heb ik de geredden van de verongelukte Engelsche kruisers naar de interneeringsplaatsen laten gaan. Zij zijn er maar kort geweest, want onze regeering heeft hen naar Engeland laten terugkeeren, omdat zij buiten onze territoriale wateren zijn opgevischt. De *Köln. Ztg.* heeft bezwaar gemaakt tegen deze rechtsoplossing, zoodat vermoedelijk nog wel een gedachtenwisseling over deze volkenrechtelijke kwestie zal volgen. Maar tegenover het groote publiek in het buitenland, voornamelijk, in Engeland en Frankrijk, kan deze daad van onze regeering van veel waarde zijn. Er was in Frankrijk en Engeland al zoowat uitgemaakt, dat wij de zijde van Duitschland hadden gekozen, omdat we tot nu toe voornamelijk met Duitschland hadden te maken gehad en omdat toepassing van het volkenrecht ten voordeele van Duitschland als een heulen met dat land werd uitgelegd. En nu komt daar deze terugzending van een groot aantal Engelsche zeelieden naar hun land, terwijl toch Duitschland dat minder aangenaam vindt. Men zal daardoor in Frankrijk en Engeland meer aan onze werkelijk neutrale houding gaan gelooven.

Dat dit noodig is, heb ik een vorige maal al gezegd; de daden van sommigen onzer handelslieden zijn zoozeer in strijd met die neutrale houding, dat we al eenige malen ernstig gevaar hebben geloopen in verwikkelingen te geraken. En dat deze bewering niet op praatjes gegrond is, kan blijken uit het voornemen, dat bij de regeering heeft bestaan om de groote handelssteden onder den staat van beleg te brengen. Hierin ziet zij blijkbaar het eenige middel om aan ontduiking der bepalingen een einde te maken. Het is er nog niet van gekomen, dus de knoeiers hebben het in hun hand de goeden niet met de kwaden te laten lijden.

Amsterdam, 8 Oct. 1914. ALVA.

*) Uit de telegrammen is bekend, dat Engeland aan Nederland heeft voorgesteld de kosten, ten behoeve der Belgische vluchtelingen gemaakt, te dragen. Nederland wees dit echter fier van de hand. *Red.*

FEUILLETON.

De blauwe Taxi

door

A. WILSON BARRETT.

34)

„Nu, het moet in ieder geval een geweldige schok voor hem geweest zijn," meende Charles na eenige oogenblikken. „Ik acht het zeer twijfelachting, of hij in staat zal zijn die verkooping bij te wonen, of zich zelfs zal herinneren, dat zij moet plaats hebben. Het is wel geen prettige gedachte, dat hij nu toch vrij rondloopt, maar daar is niets aan te doen. En waarachtig," ging hij voort, haastig op zijn horloge kijkend, „wij hebben niet veel tijd meer. Hoe staat het nu met het geld? Wij moeten die schrijftafel hebben. Als Palzer er niet is, zal zij ons niet veel kosten."

„Ik heb vijfhonderd pond in den zak," zeide Jell; „dat is al mijn bespaarde geld."

„Vijfhonderd!" riep Charles.

Jell knikte.

„Als Palzer er niet is, hebben wij zooveel niet noodig," zeide hij. „Komt hij, dan is het een peulschil in vergelijking met, wat die schetsen hem waard zijn."

„Nu, dan zal ik zien, wat ik kan maken van mijn verdere bezittingen," zeide Charles. „Jij moogt niet alleen de kans loopen. Ik ben goed voor, laat ons zeggen, een paar honderd pond, misschien meer, te oordeelen naar, wat die knoopen opbrachten. Wij moeten het beste maar hopen."

„Als ik dacht dat het wat hielp, zou ik buiten het verkooplokaal gaan staan, en Palzer op zijn kop slaan, als hij durfde komen," zeide Jell. „Maar het zou niets baten. Is hij wel genoeg, om er te zijn, dan zal hij zich nu wel voor ons in acht nemen."

„Nu moest ik maar heen gaan en mij een beetje opknappen," ging hij voort, naar zijn beschadigde kleeding kijkend, „dan wacht ik je over een uur in het verkooplokaal."

„Neen," zeide Charles, „blijf nu liever hier. Je mocht zelf eens in de lucht vliegen. Neen, nu blijven wij bij elkander. wijl ik naar de bank van leening ga. Ik kom dadelijk terug."

Vlug doorzocht hij zijn koffers, en pakte alle kostbaarheden bij elkaar, die hij vond, waarop hij de deur uit stormde.

Onderweg overlegde hij, wat zij in vredesnaam beginnen moesten, als Palzer werkelijk bekomen was van al de schokken, die hij had ondergaan, en in het verkooplokaal verscheen. Als dat gebeurde, kon niets hen voor een afschuwelijke ramp bewaren, niets dan het vurig verlangde telegram van zijn vader.

En dat telegram kwam maar niet, er scheen zelfs geen kans te bestaan, dat het nog zou komen. En Charles, die wist, wat die schetsen voor den bankier zouden beteekenen, voelde zijn moed wegzinken bij de gedachte, dat zelfs, wanneer het telegram van zijn vader kwam, de uitslag toch altijd twijfelachtig bleef. Waarschijnlijk zou zijn vader niet begrijpen, welk een geweldige som zijn zoon noodig had, en voor verdere telegrammen zou er geen tijd zijn.

„Ik heb geseind onbeperkt krediet," dacht hij, „maar wat helpt dat nu? Hij heeft mij geen halve kroon gestuurd."

Een aangename verrassing was het bedrag, dat de bank van leening op zijn kostbaarheden wilde voorschieten. Toch pakte hij met een zucht de banknoten op, en stak ze in zijn zak.

„Het is meer, dan wij noodig zullen hebben, als de schrijftafel voor de werkelijke waarde verkocht wordt," dacht hij. Maar indien Palzer er is, is het slechts een druppel in den oceaan, tegen zijn duizenden gerekend."

XXIX.

Jell wachtte met smart op Charles, toen deze met het verworven geld terugkwam. Hij had zich eenigszins bevrijd van de gevolgen van den strijd met het vuur, maar hij zag er toch altijd nog ontdaan en verwaaid uit.

„Laat ons nu maar naar de verkooping gaan," zeide hij, toen Charles binnenkwam. „Ik heb getracht te overleggen, wat wij doen zullen, als Palzer zich daar vertoont, maar het is, alsof ik vanmorgen niet denken kan."

„Het gaat mij net zoo," zeide Charles mismoedig. „Tot mijn genoegen heb ik wat meer geld gekregen, dan ik verwachtte, maar langer dan een paar minuten kunnen wij den dikken schurk toch het land niet opjagen. Ten slotte is hij ons toch de baas. En dan mag de hemel weten, wat wij moeten beginnen."

„Als ik maar wist, wat er van hem is terecht gekomen," zuchtte Jell. „En hoe zwaar hij gewond was! Maar wij kunnen moeilijk aan zijn huis naar hem gaan vragen. Nu, ga maar mee, het wordt tijd."

Charles vroeg eerst nog beneden — voor de honderdste maal — of er geen telegram voor hem was gekomen, en kreeg het gewone, teleurstellende antwoord, waarop de twee kameraden op weg gingen naar Potton en Sampson.

Onderweg spraken zij niet veel. Jell zat

Uit Medan.

(*Van onzen correspondent*).

Wanneer men vergelijkt, wat voor het moederland bijeengebracht wordt door het centrale comité te Batavia en door het zelfstandige comité, dat hier werkt als Delifonds, moet men ontegenzeggelijk toegeven, dat het laatste het eerste verslaat. Nog dezer dagen was in Batavia de f 160.000 nog niet bereikt, toen hier reeds nagenoeg twee ton was verzameld. Nog zijn de lijsten niet gesloten, nog dagelijks geven de plaatselijke bladen verantwoording van ingekomen giften of toezeggingen. Ik heb, meen ik, in een vorig schrijven al op dit feit gewezen. Dat ik er op terugkom, zal u misschien toeschijnen als een „zie je wel, hoe gul wij zijn en hoe vaderlandslievend." Toch is dat geenszins mijn bedoeling. De menschen hebben naar draagkracht getekend of gegeven, omdat ze elk voor zich overtuigd waren van de noodzakelijkheid van krachtige hulp.

Het is om een andere reden, dat ik het onderwerp nog eens aanroer, nl. om te wijzen op een merkwaardig gevolg: De menschen zijn over het algemeen zuinig geworden. Deli en zuinig klinkt voor velen misschien nog paradoxaal, hoewel heb dat sinds lang niet meer is.

Het oude Deli, dat het geld zag rollen, als had het geen waarde meer, bekoort tot de geschiedenis. Verlofgangers, die niet weten, hoe ze in Europa hun kapitaal kwijt zullen raken, zijn nog slechts uitzonderingen.

Van een enkele gaat nog het verhaal, dat hij bij zijn jongste verlof in Weenen vertoefde, toen iemand aan zijn gezelschap de verzuchting slaakte, dat hij wel eens Zeeuwsche oesters zou willen hebben. Terstond zond bij iemand naar Zeeland om er te halan en 's anderen daags waren er in Weenen de versche oesters. Dezelfde persoon moet ook zijn vrienden op een reis per extra-trein hebben onthaald. Maar, zooals ik zeg, zulke fuivers zijn nakomers van een vergaan geslacht. Tegenwoordig sparen we hier, omdat het geld moeilijker verkregen wordt dan in de vlegeljaren van de Oostkust.

Die zuinigheid nu is voor velen een rage geworden. Dure tins zijn afgeschaft, wie een huurpiano had, deed die weg, wie geregeld zijn bier of wijn aan tafel dronk, vergenoegt zich met water, behalve Zondags, wie het alleen Zondags gebruikte, schafte het geheel af. De restaurants hebben het slap, zelfs de intrekking der verhoogde prijzen en de gelegenheid tot het schrijven van bons hebben den ouden gang niet herwonnen. Meer „setenga"'s worden geschonken, cocktails worden door split geremplaceerd, inplaats van sigaren rookt men pijpen. Het laatste in zoo hooge mate, dat diverse handelaren geen rooktabak meer in voorraad hebben.

Vraagt men, of die maatregelen noodig zijn, dan kan in de meeste gevallen het antwoord ontkennend luiden. Natuurlijk, niemand weet, wat de toekomst brengen zal, maar wie nimmer spaarzaam was, kan toch in de gauwigheid niet meer zooveel bijeen krijgen, als noodig zou blijken. Als hij tot den hongerdood gedoemd is, kan hij slechts uitstel van executie bewerken.

Maar de situatie van het oogenblik is niet zoo hachelijk. De overdreven zuinigheid maakt, dat er tal van menschen zijn, die van veel minder blijken rond te kunnen komen, dan ze ooit hadden gedacht, zoodat alleen de leveranciers feitelijk het recht hebben om van dure tijden te spreken. Want wat men voor het Delifonds heeft uitgetrokken, wordt dubbel en dwars overtroffen door de mindere uitgaven op elk gebied. Immers ook de prijzen zijn weer normaal.

Het is echter zoo gemakkelijk en daarom bij velen mode geworden, om te zeggen niet mee te kunnen doen aan dingen, die men vroeger niet naliet, al was het toen alleen uit de zucht om te willen meedoen.

De handel staat stil, zegt men en lang kan het niet duren of er volgt ontslag. Voor eenige maanden leek dat inderdaad zoo, maar de vrees blijkt overdreven. Er zijn wel zaken, die minder florissant gaan, maar daartegenover staat, dat tal van kantoren een onverwacht drukken tijd beleven. De verzendingen kunnen immers vrij geregeld plaats hebben, de salarissen zijn nergens verminderd, de enkelen, die ontslagen zijn, vonden nieuw emplooi, kortom, er is absoluut geen reden zich beangst te maken, zoolang Holland althans buiten de oorlogvoerende partijen blijft.

Op de ondernemingen is de toestand eveneens normaal. Ook daar had men zich op veel ernstiger tijden voorbereid. Doch men heeft zich aangepast aan den nieuwen staat van zaken en alles gaat zijn geregelden gang. Het aantal assistenten, dat buiten werk zou raken, werd oorspronkelijk geschat op tachtig; het blijkt echter, dat het er zeer weinigen zijn, niet meer dan onder gewone omstandigheden. De meesten van hen konden bovendien ergens anders een plaats krijgen, doch ze weigerden, omdat die niet naar hun zin was. Zoolang men nog zoo kieskeurig zijn kan, is er geen koutje aan de lucht.

Dus heeft de Europeesche oorlog voor ons alvast iets goeds uitgewerkt, immers zuinigheid is een deugd, die al begon binnen te komen, maar waarvoor we thans onze deuren wijder opengezet hebben. Als ze na het gevaar straks maar niet weer die open deur uitvliegt. Reactie is gelijk aan actie, leert de physica. We schommelen net zoolang, tot het evenwicht bereikt is.

Zal er ooit evenwicht zijn?

Uit Malang.

(*Van onzen correspondent.*)

De regens willen hier nog maar steeds niet flink doorkomen. Wel zijn er in den omtrek reeds eenige flinke buien gevallen en heeft het in de kotta ook wel een weinig geregend, doch de voor den gezondheidstoestand zoo noodzakelijke afspoeling laat nog steeds op zich wachten.

De gezondheidstoestand is hier momenteel dan ook verre van gunstig te noemen, terwijl het voor Malang buitengewoon warm is.

Gedurende de maand October overleden in het militair hospitaal alhier 29 nieuw aangeworven Inlandsche recruten, terwijl er deze maand reeds weder 13 zijn gestorven. Voor het gouvernement beteekent dit een flinke schadepost, terwijl het wenschelijk moet worden geacht, dat de keuring bij aanname wat strenger plaats heeft, ter voorkoming dat physiek minderwaardige personen er door glippen.

De handel is hier, zooals overal elders, zeer gedrukt, vooral artikelen, niet bepaald behoorende tot de dagelijksche behoeften, vinden bijna geen aftrek. De meelprijzen zijn voortdurend stijgende, de prijs is nu reeds 50 pct. hooger dan vóór den oorlog en zal binnenkort nog hooger worden. De prijzen van het brood zijn, van wege de concurrentie, nog niet verhoogd, doch dit kan ook niet lang meer duren.

Er is de laatste weken met alle kracht gewerkt om de hoofdwegen weder in eenigszins toonbaren toestand te brengen. Ze zien er nu dan ook veel beter uit, wat waarschijnlijk wel als een direct voordeel mag worden beschouwd, verkregen door het aanstaand bezoek van den landvoogd aan ons plaatsje.

De G. G. vertrekt per auto van Kedirie, de route gaat over Parée en Ngantang naar Malang, waarbij dan tegelijk een bezoek kan worden gebracht aan de peststreken om Batoe, terwijl er op wordt gerekend tijdig genoeg te Malang te arriveeren, om dienzelfden middag nog een tournée in zuidelijke richting te kunnen maken. Reeds den volgenden (Woensdag) morgen om 8 uur vertrekt de G. G. per extra trein naar Madioen. Op een „plezierreisje", zooals een der Soerabaiabladen de tournée van den Landvoogd geliefde te noemen, gelijkt het dus allerminst.

Korte Verslagen.

Billiton. Aan het kort verslag der assistent-residentie Billiton over de maand September 1914 is het volgende ontleend.

Van den politieken toestand in direct bestuurd gebied is niets bijzonders te vermelden.

Weersgesteldheid. Gedurende de heele verslagmaand viel in het gewest geen regen. In verscheidene kampongs waren putten en bronnen opgedroogd en trachtte de bevolking door het graven van nieuwe putten in de behoefte aan water te voorzien. Door de Billiton Maatschappij werd ter hoofdplaats een put met voldoende en goed water aangeboord. Gedurende verslagmaand stond de wind O. N. O.

Gezondheid van mensch en dier. De algemeene gezondheidstoestand was gunstig. Op den 7en van verslagmaand werd de Aer Raja-vallei wegens typhus besmet verklaard. In het geheel werden in het hospitaal te Tandjong Pandan opgenomen 254 lijders w. v. in totaal bezweken 36. De werkploeg in de Aer Raja is, thans 770 man sterk, alleen tegen typhus gevaccineerd. Nadat gedurende 14 dagen geen geval meer voorgekomen was, werd de besmetverklaring op den 9en dezer weder opgeheven. Het aantal vaccinaties en revaccinaties bedroeg in het vaccine-district Tandjong Pandan 60 en 462 en in Manggar 230 en 185. Onder het vee werd geen besmettelijke ziekte geconstateerd.

Onderwijs. Europeesche lagere school te Tandjoeg Pandan. In verslagmaand werden geen leerlingen toegelaten en gingen er geen af. Het totaal aantal leerlingen bedroeg 32. Inlandsche school der 6de klasse te Tandjong Pandan. Het nieuwe schooljaar begon met 175 leerlingen w. v. 79 voor het eerst toegelaten. Inlandsche school der 2de klasse te Manggar. Het nieuwe schooljaar begon met 98 leerlingen w. v. 25 nieuw toegelatenen.

Gemengde berichten. Door den landraad werd 1 misdrijfzaak afgedaan. Het magistraatsgerecht te Tandjong Pandan nam kennis van 74 zaken met 185 beklaagden w. v. 2 opiumdelicten met 2 beklaagden. Dat te Manggar behandelde 26 zaken met 38 beklaagden w. v. 3 opiumovertredingen onafgedaan bleven. Door de politie werden 4 Chineezen zonder toelatingskaart en vaste bestaansmiddelen naar Singapore teruggezonden. Aan 31 Chineezen werden toelatingskaarten uitgereikt. Met de Billiton Maatschappij sloten 39 Chineezen werkcontracten af; 125 Chineezen repatrieerden wegens expiratie van dienstverband als anderszins. Door eigen onvoorzichtigheid viel in Tikoes een mijnwerker uit een ballastwagen; hij werd daarop door de locomotief aangereden en overleed aan de bekomen verwonding. In Manggar brandde, vermoedelijk tengevolge van nalatigheid, een koelieloods af; de schade bedroeg ongeveer f 925. Rapporteur bezocht van 17 tot en met 19 September de districtshoofdplaatsen.

Djambi. Aan het kort verslag der residentie Djambi over de maand September 1914 is het volgende ontleend:

De politieke toestand in direct bestuurd gebied was gunstig.

Weersgesteldheid De weersgesteldheid bleef buitengewoon droog, en drukkend warm, met doorloopend zwaar mistige dagen. Het gemiddelde aantal regendagen, in de verschillende afdeelingen waargenomen, wisselde af tusschen 2 en 7 met een zeer geringen regenval. De waterstand in de Batang Hari bleef bijzonder laag. De vaart der hekwielers naar de bovenstreken kwam tot stilstand.

Gezondheidstoestand van mensch en dier. De gezondheidstoestand was over het algemeen bevredigend. In de afd. Sarolangoen kwamen echter vele gevallen voor van buikloop, terwijl in de afdeeling Kerintji en Moeara Tebo gevallen van buikziekte werden geconstateerd met doodelijken afloop. In Kerintji werd het noodig gevonden zekerheidshalve inentingen te doen plaats hebben met cholera-vaccin. Koortsen kwamen sporadisch voor. Vaccine en revaccine werden geregeld voortgezet. Veeziekte van besmettelijken aard kwam slechts voor op de hoofdplaats Djambi, zich bepalende tot enkele gevallen van surra, welke spoedig kon worden beteugeld.

Onderwijs. Door den aanwas van het aantal leerlingen op de openbare Europeesche lagere school alhier werd gevraagd om een tweede leerkracht. Hierin is nog niet voorzien.

Bijzondere natuurverschijnselen. Nagenoeg gedurende den geheelen loop van de maand hing over het geheele gewest een blauwachtige nevel, ook overdag, na zonsondergang en in de morgenuren zich verdikkend tot mist. Op den vierden van verslagmaand werd in den vooravond eene maansverduistering waargenomen.

Aanbestedingen.

Maandag, 30 Nov De levering van gras, ten behoeve van het dept van oorlog te Batavia en Mr. Cornelis gedurende het jaar 1915, dan wel de jaren 1915, 1916 en 1917, door den gewestelijk intendant.

Vendutiën.

Vrijdag, 20 Nov. Bij H. Pennock, Tamarindelaan Nieuw-Kondangdia, door Ed. Franzen en Co.

Paarden Theewaterstraat, door John Pryce en Co.

Zaterdag, 21 Nov. Perceelen, Vendulocaal. Bij C. T. Grebner, Patjenongan 38, door Ed. Franzen en Co.

ADVERTENTIËN.

TOKO AU BON MARCHÉ,

Senen 76 B, Weltevreden.

Heeft ook weder voor

Sint Nicolaas-artikelen

gezorgd, met de laatste stoomers werd aangebracht, voor kinderen, eene ruime keuze speelgoed, ook Kinder handtaschjes à f 0,50 tot en met f 1.— Dames handtaschjes van af f 1.75 tot en met f 4.50, Odeurs in diverse soorten en prijzen, en voor Heeren Puike soorten Sigaren, Sigarenpijpen, Sigarettenpijpen, enz.

Beleefd aanbevelend,

80 dl. v. E. A. GAILLIAERT.

Verbeterd Schoolbordkrijt.

(WIT).

W. F. Prima Qualiteit merk R. W. A.

kistje van 144 pijpjes *f* 0.65

kistjes . . . . . „ 3.—

10 „ . . . . . „ 5.50

G. KOLFF & Co, Batavia-Weltevreden

---

blijkbaar in angst, en Charles had weinig vertrouwen in de toekomst.

Blijkbaar had de verkoop van de Chippendale schijftafel weinig opzien gebaard onder het publiek. Er stonden slechts een paar manne voor de deur van het groote, grijze gebouw, en binnen troffen zij ook maar weinig koopers aan.

Een oude dame, een paar heeren, die er uit zagen als gepensionneerde militairen, en eenige handelaars vormden het publiek. Palzer zagen zij niet.

„Hij is er niet," zeide Jell, met bleek gelaat om zich heen kijkend.

„Nog niet," antwoordde Charles. „Ik ben benieuwd, wat hij zal doen, als hij soms mocht komen. Zijn geweten kan niet zuiver genoeg zijn om ons te laten arresteeren, maar je kunt nooit weten."

„Dat zal hij niet doen," meende Jell. „Hij weet immers niet, hoever onze bewijzen tegen hem gaan."

„Nu, ik wou maar, dat de verkooping begon," zeide Charles, zijn voorhoofd met zijn zakdoek afvegend. Hij had het opeens warm gekregen. „Daar heb je onzen vriend den afslager. Hij heeft ons herkend."

Hij had den man ontdekt, met wien zij een paar dagen geleden gesproken hadden en met wien Palzer een woordenwisseling had gehad. Hij had hen slechts even toegeknikt, doch Charles verbeeldde zich, dat hij hun een snellen, spottenden blik had toegeworpen.

„Hij kijkt, alsof hij een pretje verwachtte," ging Charles voort. „Hij weet niet, dat het misschien slecht voor ons kan afloopen."

„De verkooping begint," zeide Jell na een paar minuten. „Ik zal een catalogus halen."

Hij kwam terug met een van die kleine boekjes, en samen keken zij de bladzijden door.

„Vervloekt!" zeide Charles, die eer dan zijn, kameraad het gezochte had ontdekt. „Het is het allerlaatste nummer."

Het was waar. De „Chippendale schrijftafel, mooi meubelstuk, enz. enz.", was het laatste nummer van de verkooping van heden.

De vrienden keken op hun neus.

„Tegen dien tijd kon Palzer wel uit Timboecto terugkeeren," zuchtte Charles. „Toen wij den vorigen keer hier waren, was het niet het laatste nummer. Zij hebben de volgorde veranderd. Ik heb grooten lust, er den directeur over aan te spreken."

„Hou liever je mond," zeide Jell. „Als wij nog eenige kans willen hebben om de schrijftafel te krijgen, moeten wij zoo min mogelijk de aandacht trekken."

Nu volgde er voor Charles een soort van nachtmerrie van éénmaal, andermaal, toegewezen, afgewisseld door plotseling ontwaken, wanneer de deur van de zaal werd geopend, omdat er een kooper uit wilde, of een ander binnenkwam, in wien hij telkens vreesde de gevulde gestalte en het roode gezicht van Palzer te zullen zien.

Jell liep doelloos, met de handen in de zakken, als een beeld van ellende, de zaal rond.

„Nog maar een half dozijn nummers," zeide hij eindelijk heesch tegen Charles. „In een minuut zijn wij zoover. Tot dusverre beteekent de verkooping niet veel. Het is een armzalig boeltje, en geboden wordt er bijna niet. Als Palzer nog in mijn kelder zat, kregen wij de schrijftafel voor tien pond. En wie weet, of — Waarachtig, daar heb je den schurk."

Charles verbleekte, keek naar de deur en beet zich op de lippen. Want juist kwam Palzer de zaal binnen.

Hij had niet zijn mooie pelsjas aan; die had zeker den vorigen avond te veel geleden; en ofschoon hij, als gewoonlijk, een bloem in zijn knoopsgat droeg, zag hij er over het geheel niet zoo keurig uit als anders. En wat zijn gezicht en zijn verdere uiterlijk betrof — hoezeer Charles en Jell ontsteld waren over zijn komst, moesten zij toch even glimlachen, toen zij hem zagen.

In plaats van met zijn gewonen zelfvoldanen stap, liep Palzer nu moeilijk en kreupel; om zijn hoofd en onder zijn kin had hij een breed, wit verband, waar zijn dik gezicht rood en ruw uit kwam kijken.

„Wat kijkt hij kwaadaardig," fluisterde Charles, ziende hoe zijn roode, met bloed beloopen oogen woest door de zaal staarden.

„Hij heeft een leelijken knauw gehad," antwoordde Jell, met onheilspellenden blik zijn vijand opnemend. „Ik wou, dat het nog erger was geweest, want nu zijn wij verloren. Die paar honderd pond van ons helpen niet veel."

Charles dacht aan Edith Byron, en al zijn moed begaf hem bij de gedacht aan, hetgeen het volgende uur misschien zou brengen. Palzer zou de schrijftafel en de schetsen krijgen. Dat was schijnbaar niet te verhinderen. Zijn maatschappij zou opgericht worden, en de tweede uitvinding van haar vader zou zijn eigendom zijn. Palzer zou hoe langer hoe rijker worden, en zij, arm en zonder vrienden, was — ja, waar was zij?

„Het mag niet, Jell!" riep hij. „Wij moeten het beletten. Wat kunnen wij doen?" Jell knarste op de tanden.

(*Wordt vervolgd*).

SAVELKOUL
Rijswijk, Batavia.

Regenjassen,

Capes,

enorme

verscheidenheid,

Alle

Prijzen.

11792

GEWEER- & AMMUNITIE-MAGAZIJN
„SAINT-HUBERT"
Gang Pool — Weltevreden,
Telefoonnummer 492.

Heeft steeds in voorraad:
Dub. jachtgeweren cal. 12, 16, 20 en 24.
Enkelloopsjachtgeweren cal. 16 en 24.
Dub. voorlaadgeweren.
Flobertgeweren 6, 9 en 12 m. m.
FN flobertgeweren cal. 22 (model de luxe).
Remington repeteerkarabijnen cal. 22.
Revolvers, Browning rep. pistolen cal. 7.65 Walther.
Aut. rep. pistolen cal. 7,65 (9 schoten).
Alle soorten hulzen, patronen voor revolvers, rep. Pistolen, flobertgeweren en jachtgeweren.
Patroontasschen, weitasschen, revolvertasschen, geweerriemen, geweerfoudralen, herladingstoestellen.
Field B kruit, amberite (rookzwak kruit) enz. enz.
Vraagt prijscourant. 16 di.v.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND".

Ontvangers van goederen wordt beleefd kennis gegeven, dat het mailstoomschip:

„ORANJE"

Gezagvoerder: P. A. PRANGE dd. 18 Nov. j.l. uit Europa te Tandjong-Priok is aangekomen en onmiddellijk met de lossing is begonnen.

Tandjong-Priok, 19 Nov. 1914.
De Agente;
DE SCHEEPSAGENTUUR.
11767 Telefoon No. 29.

DE ALGEMEENE
SPAAR- EN DEPOSITOBANK
gevestigd te
Weltev. Rijswijk, hoek G. Secretarie.

Ontvangt bespaarde gelden van f 1.— tot f 1000.— tegen vergoeding van 3,6 % 's jaars, te berekenen over geheele kalendermaanden.
Terugbetaling zonder voorafgaande opzegging.

Neemt sommen van f 1000.— tot f 10.000.— in deposito tegen vergoeding van 4,2 % 's jaars, te berekenen over geheele kalendermaanden.
Termijn van opzegging eene maand.

Sluit spaarverzekeringen volgens tarieven, die op aanvraag worden toegezonden. v 37

Verhuurt brandkastloketten.

Agentschap te 's Gravenhage, Prins Hendrikplein 18.

Th. J. A. Hilgers,
HET LEVEN IN INSULINDE.

Maatschappelijke verhoudingen, economische toestanden, benevens tal van raadgevingen voor Aspirant-Indiërs.
f 0.95
G. KOLFF & Co. — Weltevreden.

La Contessa

CORSET DE LUXE!

HET NIEUWSTE FRANSCHE CORSET.

Alleen verkoop voor geheel Nederlandsch-Indië,

Firma VAN DER VEEN,

BATAVIA — Noordwijk 24. BANDOENG — Bragaweg 55.

N. B. Dit corset geeft een prachtig figuur, is heerlijk soepel en zeer solide. di.v. 1

Kleermaker
HON TJIONG TJAN,
Patjenongan No. 12.
Levert alle Soorten
WITTE COSTUMES
tegen billijke prijzen.
Gegarandeerd goed werk. di v 200

Europeesche Bloemen
Moderne Bloemstukken.
Grafkransen en Bouquetten.
BLOEMENHANDEL „FLORA",
Pegansaän 29,
64 di v Telef. 908.

BORDEAUX-WIJN
van QUIEN & Co.
Verkrijgbaar bij:
EIGEN HULP, ONDERLINGE HULP, GOUW BOEN SENG, LIE LIONG HIN en REYNST & VINJU. 15 w.v.m.

MENTHE VERTE COINTREAU
LAPLUS FINE MARQUE.
EN VENTE PARTOUT.
5351

WAAROM WIJ ZIEK WORDEN.

Behalve door ongelukken of besmetting worden bijna alle ongesteldheid veroorzaakt door één van twee oorzaken; en het is de grootste vergissing die door menschen begaan kan worden om niet te beseffen dat deze twee oorzaken eigenlijk uit één oorspronkelijke oorzaak voortspruiten, namelijk, uit verarmd en onzuiver bloed. Of bloedarmoede òf de eene of andere aandoening der zenuwen zal bevonden worden oorspronkelijk de oorzaak te zijn van bijna elke aandoening.

Indien een meisje er bleek uitziet, hoofdpijn heeft, kortademig is of lijdt aan hartkloppingen, gebrek aan eetlust en slechte spijsvertering, dan is de oorzaak ervan bijna altijd bloedarmoede.

Indien gij lijdt aan zenuw-hoofdpijn, neuralgie, heupjicht en andere zenuwpijnen dan is de oorzaak daarvan verzwakte uitgeputte zenuwen. Doch verzwakte zenuwen zijn ook het gevolg van verarmd bloed, zoodat de twee hoofdoorzaken van ongesteldheid in werkelijkheid slechts één en de zelfde zijn.

Hierdoor wordt opgehelderd waarom zoo vele menschen die vroeger in een ongezonden toestand verkeerden, bleek en zenuwachtig waren en aan maagpijnen leden, thans weder volmaakt gezond en krachtig zijn door het gebruik van Dr. Williams' Pink Pillen (Pilules Pink pour Personnes Pâles du Dr. Williams) want geen ander geneesmiddel dat ooit ontdekt werd is zóó verdienstelijk voor het vermeerderen van den toevoer van krachtig rood bloed en voor het verschaffen van hernieuwde krachten aan de versleten zenuwen. Zoowel mannen als vrouwen trekken voordeel uit het geregeld gebruik gedurende eenigen tijd van dit uitmuntend bloedvormend middel en zenuw tonicum. Indien gij moeielijkheden mocht ondervinden in het aanschaffen van Pilules Pink pour Personnes Pâles du Dr. Williams (onder welken gedeponeerden naam deze pillen in den handel worden gebracht) in Uw woonplaats, zend dan f 2.— voor 1 flacon (of f 11.— voor 6 flacons) aan de Dr. Williams' Medicine Co., Raffles Place, Singapore. 11787

CHAMPAGNE POMMERY & GRENO

TOT SCHERP CONCURREERENDEN PRIJS.

Steeds voorradig bij:

Maatschappij voor Uitvoer & Commissiehandel

BATAVIA—CHERIBON—SEMARANG—SOERABAIA—TJILATJAP. 68 1e 3e v

VAN DEN BERG'S
Stropen,

alom bekend als de beste en zuiverste.
GOENOENG SARIE-APOTHEEK,
WELTEVREDEN.
132 v

KNIPCURSUS.

Bij genoegzame deelname opening van de nieuwe cursus op 1 DECEMBER a. s.
Inlichtingen bij

Au Palais des Modes,

NOORDWIJK 39. 8130 v

Kolff's Kalender Vloeimap voor 1914

bevattende: **25 vel prima kwaliteit vloeikarton,** bedrukt met kalender (met Javaansche Passerdagen) en posttarief.

Prijs f 1.50, uitsluitend à contant.
G. KOLFF & Co, Batavia-Weltevreden.

Conserven Lenzburg,

Koloniale Tentoonstelling Semarang
11398

Eerediploma, Hoogste onderscheiding.

Rondschriftpennen
uit beschadigde doosjes, diverse nummers per doz. f 0.05.
G. KOLFF & Co, Noordwijk, Welt.

„KOSEN"
KLEERMAKER,
Patjenongan No. 21, Tel. No. 2171 WI.

Maakt alle soorten EUR. KLEEREN, volgens de allernieuwste modellen, goed passend verzekerd.
Neemt een proef, prijzen billijker dan overal elders.
In voorraad: vele soorten Linnen, Katoen, Drills en Flanellen.
122 v. Beleelfd aanbevelend.

BELANGRIJK BERICHT
VOOR ALLE
POSTZEGELVERZAMELAARS.
Zoo juist verscheen:
de nieuwe **Senf's Postwert-Zeichen-Katalog**
voor 1915.
MARKENTEIL
Met meer dan 6000 afbeeldingen van postzegels.
Prijs per ex. *f* 2.90.
Voorhanden uitsluitend à contant bij G. KOLFF & Co., Noordwijk.

Verschenen:
P. J. C. v. d. STOK, Gouvernements-Exploitatie in Ned.-Indië. . f 3.40
G. KOLFF en Co., Noordwijk.

N.V. Automobiel Import Maatschappij,

Weltevreden, Molenvliet Oost No. 2.

Importeurs der Beroemde
SUNBEAM AUTOMOBIELEN.

Motor 16-26 P.K. Boring 80 m.M. slag 150 m.M.
worden compleet geleverd met voorruit, one man hood vijf lantaarns, generateur, hoorn, speedometer, verstelbare voorzitting, afneembare wielen, met een reservewiel, allen gemonteerd met DUNLOP groefbanden, volledig gereedschap.

PRIJS f 7250.—

Onmiddellijke levering uit voorraad. 184 di v.

Sedert menschenheugenis het merk der

eenig echte RADEMAKER'S HOPJES:

alles hierop gelijkend is namaak.

11788

MAISON W. RIKKERS,

NOORDWIJK, Telefoon No. 612.

AUSTRALISCH BROOKE'S LEMOS SQUASH
per flesch f 1.25; per kist à 12 flesschen f 12.—
AUSTRALISCHE HONING MET RAAT per flacon f f 0.75.
AUSTRALISCHE SWALLOW en ARIELL'S CAKE
in diverse soorten.
AUSTRALISCHE REUZEL merk HUTTON
f 0.80 per blik.

89 dag

FATUM.

Ongevallen, Ziekte, Wettelijke aansprakelijkheid.

38 v

Kantoor voor Ned.-Indië: Kali Besar—Batavia.

P. C. PAULUS,

KEBON SIRIH 105. TEL. 926.

Beleefde mededeelingen, dat GEEN Balineesch vee meer wordt geslacht, doch uitsluitend Jong Java-vee.

144 m. v. BELEEFD AANBEVELEND.

GEZELSCHAP LOUIS DE VRIES

STADSSCHOUWBURG WELTEVREDEN.

HEDENAVOND, 20 NOVEMBER, AANVANG 9.15 UUR
1e Voorstelling van

De Familie Lehmann

Drama in 4 bedrijven van HERMANN REICHENBACH.
Regie van LOUIS DE VRIES.

Prijzen der Plaatsen: f 4.—, f 3.—, f 1.—, f 0.50. 11805

GEZELSCHAP LOUIS DE VRIES

STADSSCHOUWBURG WELTEVREDEN.

TER GELEGENHEID VAN DE RACES!
ZATERDAGAVOND, 21 NOVEMBER 1914, AANVANG 9.15 UUR.
Op Verzoek,

De Spaansche Vlieg.

Succes Blijspel in 3 bedrijven van FRANS ARNOLD en ERNST BACH.

Tegen Verminderde Prijzen.
Prijzen der plaatsen: f 2.50, — f 1.50, — f 1.—, f 0.50.
Plaatsbespreking ZATERDAGOCHTEND van 7.30 — 11 uur
aan den Schouwburg.
Niet per telefoon. 11806

MILITAIRE SOCIETEIT CONCORDIA.

Zaterdag 21 November a. s.

ter gelegenheid van de races.
Na afloop van het gewone concert in den na-avond

Gelegenheid tot dansen.

Namens de Directie,
11775 DE SECRETARIS.

The Hongkong & Shanghai Banking Corporation.

Gestort Kapitaal
Hongkong doll. 15.000.000

Reservefonds:
Sterling pd. st. 1.500.000
à 2/= doll. 15.000.000
zilver. . . . „ 18.000.000
Hongkong doll. 33.000.000
Aandeelhouders nog aansprakelijk voor
Hongkong „ 15.000.000

Hoofdkantoor Hongkong.

KANTOREN:
Amoy, Bangkok, Batavia, Bombay, Calcutta, Canton, Colombo, Foochow, Hamburg, Hankow, Ilo-Ilo, Ipoh, Johore-Kobe, Kuala Lumpur, London, Lyon-Malacca, Manila, Nagasaki, New-York, Peking, Penang, Rangoon, Saigon, San-Francisco, Shanghai, Singapore, Soerabaja, Tientsin, Tsingtau, Yokohama.

BANKIERS:
te Amsterdam, De Heeren Hope & Co. / De Amsterdamsche Bank.
te Parijs, Crédit Lyonnais.
te Londen, London County & Westminster Bank Ltd.

Crédieten worden verleend op onderpand en alle soorten van Bank- en Wisselzaken gedreven. Wissels worden afgegeven op Holland, Londen en de voornaamste handelsplaatsen in Europa, Indië, China, Japan, Amerika, Australië en Zuid-Afrika.

RENTEN-DEPOSITO:
voor 12 maanden tegen 3½% 's jaars
„ 6 „ „ 2½ „ „

Agenten:
Semarang, de Heeren Mc. NEILL & Co.
Cheribon, „ „ BURT MYRTLE & Co.

Batavia, 30 Juni 1914.
J. C. NICHOLSON, Agent. v8

Cultuur Maatschappij „BOENGA MELOER".

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING van Aandeelhouders op **Maandag 14 December 1914** des voormiddags 11 uur ten kantore van ondergeteekenden.

Agenda:
1o. Verslag over het 20ste boekjaar;
2o. Balans en Winst- en Verlies Rekening per 30 Juni 1914 en bepaling van het dividend over 1913/1914.

WELLENSTEIN, KRAUSE & Co.,
Directeuren.
Batavia, 20 November 1914. 11790

Met toestemming van het Hoofd van Plaatselijk Bestuur.

OPERA EN TOONEELGEZELSCHAP „WILHELMINA",
Parapattan, Loods Fuchs.

HEDENAVOND, OPVOERING VAN:
Hoe twee slaven koning worden.
GEWONE PRIJZEN.
Mevr. M. HOOGEVEEN geb. Oord, eigenares.
W. F. HUNTER,
11776 Directeur.

Planten- & Dierentuin.

Zaterdag, 21 November 1914,

Bioscope-Voorstellingen,

respectievelijk ten 6½ en 9½ ure n.m.

PROGRAMMA vóór-avond:
1. Berg-panorama.
2. Dagboek van een Eend.
3. De arme Grootvader.
5. Het houten pistool.
5. Een dappere Indiaan.
6. De tweede moeder.

PROGRAMMA na-avond:
1. Beproeving eener moeder.
2. Levensherfst van eene vrouw.

11795 DE SECRETARIS.

Elite Bioscope, a/d SLUISBRUG.

Hedenavond op veler verzoek voor slechts 66n avond:
DE DRIE MUSKETIERS
van ALEXANDER DUMAS. Deca-monopoolfilm in tien deelen.
Slechts 2 voorstellingen, aanvangende ten 6.30 uur en ten 10 uur.
P.S. In afwijking van de vroeger hier ter stede gevolgde wijze, zal thans bij ELKE VOORSTELLING het geheele, complete verhaal worden vertoond.
GEWONE PRIJZEN. 11793

Morgenavond, zal op het doek worden gebracht de BOKSMATCH om het wereldkampioenschap voor het blanke ras, tusschen
GEORGE CARPENTIER
EN
GUNBOAT SMITH.

GLOBE BIOSCOPE, PASSAR BAROE.

HEDENAVOND ONHERROEPELIJK VOOR HET LAATST.
Twee Hoofdfilms. De nieuwe Eclairproducten:
Het Geheim van Coatserbo of Schijn Bedriegt.
Modern Drama in twee bedrijven en het Onbedaarlijk Lachsucces:
De Dame van kamer No. 23.
Pikant Fransch kluchtspel gespeeld door de beste Palais-Royal-artisten.
LACHEN! PROESTEN! GLUNDEREN!
Drie voorstellingen: te 7, 8.30 en 10 uur. 11803 GEWONE PRIJZEN.

CINEMA PALACE, KREKOT.

HEDEN- EN VOLGENDE AVONDEN:
De Koningin Margot van Frankrijk.
Gekleurd historisch drama van den beroemden schrijver ALEXANDRE DUMAS.
Lengte der film 2500 meter.
Aanvang der voorstellingen: 7- en 9.30 uur.
GEEN VERHOOGDE PRIJZEN. 11794
N.B. Deze film is nog splinternieuw en nog nimmer vertoond in Indië.

H. BEUNDERS,
Onderwijzer
Wiskunde en Moderne Talen.
8918 di v Hotel Astor.

British red Cross Society.

A second instalment from the British Ladies' Fund (Java) in aid of the above, amounting to f 4 800.— (£ 400.—) has been forwarded this week to the headquarters of the Society through the Acting British Consul General. 11791

KLERK GEZOCHT.

Op het hoofdbureau der Bantam bevloeiingswerken te Serang, kan een KLERK geplaatst worden.
Bij voldoende ervaring salaris f 90.— à f 100.— 's maands.
Sollicitaties onder overlegging van certificaten. 11801

THEESTUMPS.

De Landbouw Mij. Tjitrap biedt een groot quantum overjarige theestumps te koop aan, tegen nader overeen te komen prijs.
Brieven aan den administrateur van Pasir Karet, Buitenzorg. 11205

GEVRAAGD:
EEN JUFFROUW voor het toezicht in de keuken van een kliniek. Spoedige indiensttreding gewenscht. Vereischte goed kunnen koken, bij voldoende bekwaamheid ruim salaris.
Brieven No. 11754 Bat. Nieuwsblad.

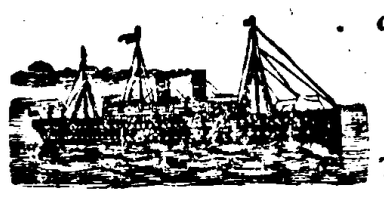
Te koop gevraagd:
150000 ROBUSTA of QUILLOU STUMPS.
Aanbiedingen onder No. 11800 Bat. Nieuwsblad, Batavia.

TE KOOP gevraagd:
1 in goeden staat verkeerende, tweedehandsch AUTOMOBIEL, torpedomodel. Brieven onder nauwkeurige opgave te richten aan no. 11796 van dit blad.

TE KOOP:
3 jong bezette melkgevende KOEIEN.
Te bevragen: 11799
DE KRUIJFF & Co, Buitenzorg.

TE KOOP:
2 groote HUIZEN Kramat.
3 kleine HUIZEN goeden stand.
2 „ „ Molenvliet.
1 HUIS Kemajoran.
Brieven onder No. 11744 van dit blad.

Java-Britsch-Indië-Lijn

der Asiatic Steam Navigation Company Limited & British-India Steam Navigation Company Limited.

Hoofdagenten te Calcutta:
TURNER MORRISON & Co.
MACKINNON, MACKENZIE & Co.

Lading wordt aangenomen van alle havens van Java—met- of zonder overscheep—naar: Rangoon, Calcutta, Madras, Colombo, Bombay, Karachi en andere voorname havens in Britsch-Indië, aan de Perzische Golf en in Zuid-Afrika.

Stoomers	Laadt voor:	Aankomst Java	Vertrek Java
„Natal Transport"	RANGOON & CALCUTTA	25 Oct.	?
„Westminster"	idem.	25 „	?
„Orna"	KARACHI & BOMBAY	31 „	?
„Pacific Transport"	KARACHI & COLOMBO	3 Nov.	?
„Pasha"	CALCUTTA	?	?
„Sikh"	COLOMBO KARACHI & BOMBAY	10 „	?

De vertrek-data kunnen met het oog op den politieken toestand nog niet opgegeven worden.
Eenige verbintenis onzerzijds.
Voor vracht en passage gelieve men zich te wenden tot de Agenten:
MACLAINE WATSON & Co., Batavia, Tel. No. 124.
Mc. NEILL & Co., Samarang „ „ 358.
83 dag FRASER EATON & Co. Soerabaja „ „ 145.

Stoomsnelpersdrukkerij van G. KOLFF & Co., Batavia.

DERDE BLAD
Bataviaasch Nieuwsblad.
VRIJDAG 20 NOV. 1914 No. 300.
Uitgevers G. KOLFF & Co., Batavia.

Onderzoek naar de Schending van het Volkenrecht in België.

De Belgische commissie, die, in opdracht der Belgische regeering, een onderzoek instelt naar de oorlogsgebruiken door de Duitschers in België, heeft haar vijfde verslag aan minister Poullet uitgebracht. Wij laten daarvan het eerste gedeelte volgen, dat de *Nwe Rott. Ct.* in het *Hbld. van Antwerpen* aantrof.

Het Belgische leger, het verschanst kamp van Antwerpen verlatende, heeft gedurende de dagen van 10 tot 14 September de Duitsche troepen, die het voor zich vond, terug gedreven. Mechelen, Aarschot en Diest bezettend, is het vooruit gerukt tot aan de poorten van Thienen en Leuven, terwijl het tevens den vijand achteruit dreef tot Werchter en Vilvoorde. De krijgsoperatiën hebben talrijke getuigen van de overweldigde streken toegelaten, zich naar Antwerpen te begeven. Van den anderen kant heeft een der secretarissen onzer commissie, M. Orts, van zoodra de Duitsche troepen uitgedreven waren, de verwoestingen kunnen bestatigen, aangericht in de stad Aarschot. Het verslag daarover is u toegezonden den 17en Sept. Het zal u gewezen hebben, M. de minister, op buitensporigheden, bedreven door de Duitsche troepen. Deze buitensporigheden zijn gebeurd tijdens heel den duur van de bezetting. Zij werden gepleegd, zoo wel door de reguliere troepen als door den landstorm, die rond het einde van Augustus het actieve leger kwam vervangen. De moorden, plunderingen, verkrachtingen, aanslagen tegen personen en eigendommen hielden slechts op, toen de Belgen Aarschot binnen kwamen.

Er is nog meer: de landstorm eerbiedigde zelfs in de kerken en godsdienstige gestichten de tabernakelen niet, welke tot dan toe ongeschonden waren gebleven, als bijvoorbeeld in het Sint-Jozelfscollegie en in de kapel van het gesticht der Piepussen. Een Belgisch soldaat, beroepsvrijwilliger van het 6de linie, heeft ons de ergerlijke behandeling aangetoond, welke talrijke Belgische krijgsgevangenen en gekwetsten te Aarschot werd aangedaan. Aan den linkerarm gekwetst, was hij op 18 Augustus gevangen genomen door de Duitschers. Hij werd met 27 andere gevangenen geleid naar den steenweg, die langs den Demer loopt. Daar waren twee compagniën Duitschers. Alle gevangenen werden voor hen uitgejaagd en doodgeschoten. Degenen, die, om aan de schoten te ontsnappen, in den Demer sprongen, werden in het water doodgeschoten. De getuige liet zich, bij de eerste losbranding, op den grond vallen en hield zich dood. Een Duitsch soldaat naderde hem en, ziende dat hij nog leefde, wilde hij hem met een schot afmaken. Een officier kwam bij, zeggende dat hij geen kogel waard was, en wierp hem in de rivier.

De getuige kon zich aan eene struik vasthouden, met de voeten rustend op een steen van den bodem. Hij bracht den nacht in het water door alleen met het hoofd boven. Daags nadien kwam hij in een verlaten huis, deed er burgerkleeren aan en, zich voegende bij vluchtende inwoners, gelukte het hem zich te redden.

Van de 28 krijgsgevangenen konden slechts hij en nog een andere ontsnappen. Hij is thans in behandeling in eene ambulance van Antwerpen.

Gij kent, M. de minister, het voorwendsel, door de Duitschers aangehaald om hunne aanslagen te rechtvaardigen. Zij willen er weerwraak in zien, om den moord te wreken, die op een hunner generaals zou gepleegd zijn, door den zoon van den burgemeester. Ons verslag van 28 Augustus heeft de onwaarschijnlijkheid van dit verhaal aangetoond.

De overeenkomende verhalen van de door ons ondervraagde inwoners van Aarschot bewijzen, dat het schot, welk dezen opperofficier trof, gelost werd door de Duitsche troepen, die de stad doorkruisten. Wij denken over dit punt een brief te moeten meedeelen, welke wij juist heden ontvangen, en in welken mevr. Tielemans, weduwe van den ongelukkigen burgemeester, thans buitenslands in veiligheid, de zaken voorstelt, zooals zij gebeurd zijn.

„De zaken zijn voorgevallen als volgt:

„Rond vier uren namiddag deelde mijn man cigaren uit aan de schildwachten, die op post stonden aan de poort. Ik vergezelde hem. Ziende dat de generaal en zijne aide-de-camp ons van af het balcon gade sloegen, raadde ik hem aan, binnen te gaan.

„Op dien stond een blik werpende naar de Groote Markt, waar meer dan tweeduizend Duitschers gekampeerd waren, ontwaarde ik duidelijk twee rookkolommen, gevolgd van eene reeks geweerschoten. De Duitschers schoten naar de huizen, vielen de huizen binnen.

„Mijn man, mijne kinderen en de dienstboden hadden nauwelijks den tijd om den trap af te snellen, die naar den kelder leidt, De Duitschers schoten zelfs in de voorportalen der huizen.

„Na eenige oogenblikken naamloozen angst kwam een der aides-de-camp naar beneden, zeggende:

„— De generaal is dood; waar is de burgemeester?

„Mijn man zegde: dat zal erg voor mij zijn.

„Toen de aide-de-camp vooruit kwam, zegde ik hem: gij kunt bestatigen mijnheer, dat mijn man niet geschoten heeft.

„— Dat is 't zelfde, antwoordde hij; hij is verantwoordelijk.

„Mijn man werd weggeleid. Mijn zoon, die bij mij was, leidde ons in eenen anderen kelder.

„Dezelfde aide-de-camp is mij hem toen komen ontrukken, hem met stompen voortdrijvende. Het arme kind kon nauwelijks gaan.

„Des morgens de stad binnen komende, hadden de Duitschers in de vensters der huizen geschoten; een kogel was in de kamer gedrongen, waar mijn zoon zich bevond en had hem zelf, terug botsend, aan de braai gekwetst.

„Na het vertrek van mijnen man en mijnen zoon werd ik heel het huis rond geleid door de Duitschers, die aanhoudend den revolver naar mijn hoofd gericht hielden. Ik moest hunnen dooden generaal zien.

„Toen heeft men mij en mijne dochter het huis uit geworpen, zonder paletot, zonder iets aan. Men rangschikte ons op de Groote Markt: omringd van een cordon soldaten, moesten wij het afbranden van onze dierbare stad zien.

„Het was daar, bij den gloed van den brand, dat ik voor de laatste maal, rond 1 uur des nachts, den vader en den zoon, aan elkaar gebonden, mocht aanschouwen. Gevolgd van mijnen schoonbroeder gingen zij ter strafplaats.

„Die slechterikken hebben mij alles ontnomen, wat ik lief had; en nu wilden zij nog de eer van een naam ontrukken, dien ik fier ben, te dragen.

„Neen, mijnheer de minister, ik kan die leugen niet laten doorgaan. Op mijne eer verzeker ik u, dat wij geen wapen bezaten.

„Op mijn hoofd is een prijs gesteld; ik heb van dorp tot dorp moeten vluchten.

„Was het niet, om een getuige te doen verdwijnen."

Van de Brabantsche Grens.

II

Roosendaal. 4 Oct.

Na den trein van gisterenmiddag halfvier, die er nog een drie-, vierhonderd meebracht, is de stroom van vluchtelingen langs het station Roosendaal vrijwel gestopt. In den acht uurs-trein zullen er nog 'n dertig uit Antwerpen zijn meegekomen, in den laten avondtrein geen een meer. Zoo was het ook met den vroegen ochtendtrein uit Esschen. Alleen het officiëel „leege" materiëel, uit Esschen terug, bracht om half elf vanmorgen weer een paar families, die nu wachten op de verbinding met Vlissingen en met Rotterdam.

Wanneer ge dezen menschen vraagt, hoe het vanochtend in Antwerpen stond, kijken ze u verdacht aan, en zeggen, bij voorkeur in 't Fransch: „goed" of „wel wat beter". Om er wat meer van te weten, moet ge hun letterlijk de woorden uit den mond halen. De argwaan jegens Nederland, waarvan de gastvrijheid, ook te hunnen opzichte, toch tot hen is doorgedrongen, blijkt desalniettemin zeer sterk te wezen.

Wat ik op deze wijze vernam, kan ik aldus samenvatten, schrijft de correspondent van de *Nwe Rott. Ct.* Aan het station Antwerpen geeft men den vluchtelingen geen zekerheid, dat zij per trein in de richting van ons land weg kunnen komen. Toch vertrekken er nog, vaak zeer lange, treinen, naar Capellen. De wagentjesdienst, waarover ik gisteren seinde, moet dan als regel dienen als verbinding met Esschen. Maar de voerlui schijnen nogal eens oorlogsprijzen te vragen, en verscheiden uitgeweekenen hebben daarvoor geen middelen. Capellen raakt dus telkens weer overstroomd met onbemiddelde vluchtelingen. Om hen af te voeren, laat de Belgische staatsspoor dus nu en dan weer een trein rijden naar Esschen, waar die arme menschen tot in stallen vol gelegerd zijn. Ze hebben meerendeels zelfs geen verschooning bij zich en reeds verspreidt zich hier het gerucht, dat de hygiëne er bedreigd wordt. Gisterenavond zou er in zoo'n stal een oorlogskindeke zijn geboren.

Angstige menschen te Antwerpen vertrouwen dan ook veelal niet op de spoorverbinding. Rijkaards komen nog wel per auto, anderen gedeeltelijk te voet, dan weer een eind met een rijtuig, zelfs op varkenswagens. Zoo zie je 'r hier voor het station aankomen, met meerendeels doodvermoeide uitgewekenen, wien 't zweet op het gezicht staat, de boorden van de mannen onvoorwaardelijk bezweken. Gisterenavond laat zijn er nog uit Esschen komen loopen, die bij hun lotgenooten in het gebouw van den Katholieken Kring hier liefderijk zijn opgenomen.

Daar straks kwam hier op het stationsplein een zwaar bestoven karretje van een banketbakker aan, door twee schuimende paarden getrokken. In vergulde letters stonden de specialiteiten van zijn oven er op vermeld, met het adres: Gebroeders Smit-Boersma, Boomgaardstraat 109-113, Antwerpen. Maar in plaats van de doozen met taartjes en pasteien kwamen er nu vijf bleeke verhutselde menschen en nog wat koffers en tasschen uit dat wagentje gewrongen. Oef! Eindelijk frissche lucht, ruimte en neutraal grondgebied.

Zij vertelden, dat ze vanmorgen vroeg om vijf uur uit Antwerpen waren vertrokken. En op mijn vraag, hoe 't er was, volgden zij aanstonds het voorbeeld van hun lotgenooten, curieuse uiting van spontaniteit, die gij bij hen allen opmerkt, — en snelden op de krantenkiosk aan, om uit de Nederlandsche ochtendbladen dan eindelijk te zien, hoe het met de forten om Antwerpen staat.

Want wij weten niets en niets, herhalen zij, alleen wat we met onze eigen oogen hebben gezien, en van mond tot mond vernamen. Dat de stad er Zaterdagmorgen slecht voorstond, en dat de Duitschers nog maar juist terug zijn gedreven door de triomfantelijk ingehaalde Engelsche troepen.

Verscheiden hunner hadden hen zien trekken, telkens kleine afdeelingen, doch soms toch wel 'n twee-, drieduizend man. Ook gisteravond trokken er al nog maar meer de stad door, heel geestdriftig en overal van de balcons toegewuifd en toegejuicht in de donkere stad. Want in plaats van na acht uur, mogen de menschen nu na zes uur 's avonds niet meer buiten komen, geen lichten branden in hun huizen. En het groote bewijs van de onrust onder het volk is, dat de bewoners van de arbeidersbuurten vooral zich daar niet aan storen, wat dan wel eens moeilijkheden geeft.

Zoo was het ook gisterenavond. Zij konden niet binnenblijven, de geestdriftigen die 't voorbijsnorren hoorden van die gepantserde Engelsche auto's, die mitrailleuses, die gewapende legerautomobielen, waarvan het trekken langs hen heen soms wel een kwartier duurde, allemaal achter elkaar, vliegensvlug.

En telkens dan weer, door het geratel heen, die vlagen van gejuich, die de Engelschen zwaaiend beantwoordden. Sommigen echter schenen ernstig gestemd en beduidden door gebaren, dat zij zich maar wat stil moesten houden, de Antwerpenaren.

Er zouden ook troepen van de Royal Navy bij zijn. En al deze versterkingen zijn dan met de Belgen de bressen tusschen de forten aan het verdedigen. Zoo doende, concludeeren de nog altijd hoopvolle vluchtelingen, zoodoende hebben wij nog alleen maar een kanonschot gisterenmorgen en gisteren tegen den avond gehoord, geen enkel meer gedurende den nacht.

Het hier door Belgen verspreide gerucht, dat de Duitschers de Antwerpsche waterleiding zouden hebben afgesneden, is heelemaal niet waar, wel heeft een granaat de prise d'eau van Welhem beschadigd, maar die is nu weer hersteld. En, zoo besluiten ze dan allemaal, wel min of meer in strijd met hun vlucht, dat 't er alles bijeengenomen toch wel heel goed voorstaat met hun stad.

Bij geruchte hoor ik, dat gisteravond de eerste Belgische soldaat over over onze grenzen zou zijn gekomen, bij Nispen, en geïnterneerd. Het moet een genist zijn, die met een makker op verkenning rondom de Antwerpsche steliing was uitgezonden.

Zij waren zoo door Duitschers verrast, en deze man had nog net kans gezien zich het leven te redden door hier over te komen. Menschen, die hem zouden hebben gezien, zeiden: hij was van angst en uitputting volslagen suf.

Roosendaal, 5 October.

Vandaag was ik in Esschen om daar de quarantaine-stallen te bezichtigen, die de laatste dagen der vorige week inderhaast zijn ingericht om niet minder dan drieduizend vluchtelingen, die in den jammerlijksten toestand uit tal van plaatsen in de provincie Antwerpen zijn aangekomen, de allerarmsten, die alles van hun bescheiden have en goed in de geteisterde plaatsen hebben moeten achterlaten, onderdak en voedsel te geven. Niettegenstaande de grootste toewijding komen die verweduwde vrouwen, die tallooze, vaak ook verweesde kinderen, de zuigelingen en oude invaliden nog aan kleeding vrijwel alles, en zelfs ook aan voedsel tekort. Voedsel trouwens, en bijvoorbeeld ook kolen, daar komt in heel Esschen door die invasie van ingewekenen meer en meer gebrek aan. Toevallig echter vernam ik aan het station, dat daar zooeven zestien spoorwagens mel levensmiddelen uit Antwerpen waren aangekomen, die dit dorp met het naburige Calmpthout moet deelen.

Maar over al deze dingen meld ik u nader uitvoeriger, omdat ik, laat hier teruggekomen, actueeler nieuws heb mee te deelen. Vanmiddag toch is de stroom van uitgewekenen uit Antwerpen opnieuw losgebroken, en nu stond den menschen letterlijk de angst op het wezen. Honderden en honderden brachten de treinen mee, en in de overvolle wachtkamers en daarvoor was de stemming troosteloos gedrukt.

Van gezaghebbende zijde gecontroleerd, kan ik u meedeelen, dat den heelen nacht en den heelen dag het kanongebulder doorgeklonken heeft in de stad.

Er zijn granaten gevallen tot in Linthe en Hove en op de kazerne van Kontigh. Den ganschen dag is er tusschen de forten vertwoed gevochten aan de Schelde en de Nethe, waar de Duitschers vanmiddag nog niet waren overgetrokken. Of zij hun geschut naar voren hebben verplaatst, weet ik niet, maar wel verzekerde men mij, dat de linie van het Duitsche belegeringsleger niet of slechts weinig is vooruitgekomen. Voortdurend kwamen treinen gewonden Antwerpen binnen.

Gisterenavond had men er het vuur van Lier zien lichten. Wat Zaterdag was voorgenomen, is nu gebeurd. De gewonden uit de hospitalen zijn naar Oostende overgebracht.

Een betrouwbaar man verklaarde mij, dat hij zich vanmiddag aan het ministerie van oorlog had vervoegd en vernomen, dat de Belgische regeering uit Antwerpen naar Oostende was vertrokken.

Een autoriteit, wien ik daarnaar vroeg, deelde mij mede, dat hij vanmiddag een brief had afgegeven voor den president der Belgische Kamer. Men antwoordde hem, dat de president uit de stad was, maar dat hij morgen terug kwam. Daaruit leidde mijn zegsman de mogelijkheid af, dat de geheele regeering niet zou zijn vertrokken. Dat het wel het geval is met het ministerie van oorlog, werd mij bevestigd. De papieren uit de bureaux waren trouwens Zaterdag toch reeds verzonden.

Alle vluchtelingen stemden overeen, dat het nijpt in Antwerpen. Ook aan den posttrein uit Antwerpen, waarmee de trein van half acht uit Esschen naar Rotterdam daar aansluiting heeft, en die anders uit een enkele locomotief met een postrijtuig bestaat, waren nu een reeks overvolle wagens gehangen, ter wille van de uitgewekenen. De Hollandsche trein werd er tot in alle bagagewagens mee volgestuwd, en hoe 't verder moest gaan, wist het personeel niet, want uit Vlissingen was een even groote stroom vluchtelingen gemeld, die wachtten op aansluiting.

De stemming in Esschen was onder dit alles zoo gespannen, dat eerst een argeloos Nederlander in het hotel Claessens werd gezocht en scherp ondervraagd door een Belgischen soldaat, en dat later uw correspondent, eveneens van spionnage verdacht, op het perron door drie gendarmen gearresteerd werd. Zij waren vermoedelijk de eenige Nederlanders in Esschen met zijn honderden vluchtelingen, die snakten om op ons grondgebied in veiligheid te komen. En het had maar weinig gescheeld, of de beide Hollanders waren de eenigen geweest, die den trein naar Nederland moesten missen. Doch dank zij de groote vertraging, kwamen wij ten slotte nog mee.

Bij aankomst in Roosendaal van deze zwaar bepakte karavaan Antwerpenaren, moesten wij allen een soort quarantaine, tusschen Nederlandsche officieren door passeeren op weg naar de visitatiezaal, een zeer nuttige maatregel op het gerucht, dat er onder de arme vluchtelingen gevallen van schurft zouden voorkomen. Een vermoeden, dat bij mijn weten niet bewaarheid is. Doctoren in Esschen althans verklaarden, dat er in het kamp daar geen besmettelijke zieken waren.

Ook kwam er in Esschen, over Maastricht, een afdeeling van zeventig jonge Belgische lotelingen aan, die aanstonds met den posttrein naar Antwerpen werden doorgevoerd, om gekleed en gewapend te worden — de arme jongens — en ik dacht aan die verzuchting van een Belgischen soldaat: 't is zoo ontmoedigend! Voor iederen Duitscher, dien we neerleggen, nemen er tien verschen zijn plaats weer in. En dan die troepen voor Antwerpen, die nu reeds veertien dagen en nachten aaneen rusteloos hebben doorgevochten, voor een doel, dat meer en meer dreigt tengevolge van overmacht verloren te gaan. En telkens weer hoor je die bittere klacht: heel ons arme land wordt verwoest.

Van het Westelijk Oorlogsterrein.

Ashmead-Bardett bespreekt in de *Daily Telegraph* de mogelijkheid van een Duitschen terugtocht in verband met de jongste krijgsverrichtingen op den Duitschen rechtervleugel en maakt o. m. de volgende opmerkingen:

Von Kluck heeft verscheidene open spoorlijnen achter zich, waarvan hij kan gebruik maken om zijn materiaal en zware kanonnen in veiligheid te brengen en zijn gewonden te vervoeren. Ten eerste de lijn Rijsel—Doornik—Eughien—Brussel. Enkele dagen geleden waren er echter geen Duitschers

in Rijsel, en de treinen kwamen door tot Calais. Waarschijnlijk is Von Klucks voornaamste verbindingslijn Kamerijk—Valenciennes—Bergen—Brussel, welke hij zeker tot elken prijs zal beschermen. Dan is er verder de lijn Le Cateau—Maubeuge—Bergen of Charleroi-lijn, en nog een over Givet—Namen—Gembloux naar Brussel. De Duitschers hebben een netwerk van lijnen met enkel en dubbel spoor achter zich, welke waarschijnlijk alle hersteld zijn en nu in goeden staat verkeeren. Bovendien zou hun terugtocht worden vergemakkelijkt, doordat ze een vlak land hebben door te trekken met een groot aantal goede wegen en maar weinig natuurlijke hindernissen voor het doortrekken van groote massa's troepen, behalve dan voor het leger van den kroonprins, dat door het Argonnerwoud moet.

De Duitsche generale staf zou dus geen onoverkomelijke moeilijkheden ondervinden bij het terugtrekken van de legers naar een nieuwe verdedigingslinie, welke zoo goed als zeker de linie Doornik — Valenciennes — Maubeuge — Hirson — Mézières zou wezen, althans tijdelijk. Dit is dezelfde linie, waar in begin van den oorlog verwacht werd, dat de Franschen hun eersten grooten slag zouden leveren ter verdediging van hun grondgebied.

De Duitsche legeraanvoerders schijnen niet te denken aan een onmiddellijken terugtocht op Duitsch gebied. Veeleer schijnt 't hun plan te zijn om tot elken prijs in Oostelijk België stand te houden.

Er worden — zegt de Engelsche correspondent — heel wat verkeerde en dwaze verwachtingen gebaseerd op de successen van den Franschen linkervleugel. Velen spreken al van een Sedan en van zekere nu nog onbekende factoren, welke een geweldige nederlaag zullen toebrengen aan de Duitsche legers in Frankrijk.

Hij gelooft echter niet, dat die verwachtingen zullen worden verwezenlijkt. Duitsche legers zijn te groot in getal voor een omsingeling en vernietiging. Wel zullen de terugtrekkende troepen het stellig zwaar te verantworden hebben, d.w.z. er zullen sterke achterhoeden moeten worden achtergelaten en, zoo noodig, opgeofferd, om den veiligen aftocht van de kanonnen, het materiaal, de gewonden en de colonnes der zich langzaam verplaatsende infanterie te verzekeren. Waarschijnlijk zullen een aantal zware kanonnen worden achtergelaten, zoomede groote transporttreinen, tenminste wanneer de bondgenooten in staat zijn om tot een krachtige vervolging over te gaan.

We weten, hoe het Engelsche leger heeft geleden bij den terugtocht van Bergen. De Duitschers zullen binnenkort een gelijke ervaring opdoen.

Op een wonder kunnen we niet hopen — eindigt Ashmead-Bartlett; het zal een groote prestatie zijn het Fransche grondgebied te zuiveren van den indringer, voor de winter inzet.

Een Belgisch Volksvertegenwoordiger te Amsterdam.

Dr. Terwagne, socialistisch afgevaardigde voor Antwerpen, is — zoo meldt het *Alg. Handelsblad* — te Amsterdam aangekomen, om, naar hij ons in een onderhoud, dat wij met hem hadden, mededeelde, te trachten eenheid te brengen onder de sociaal-democraten van alle landen, ten opzichte van den oorlog.

Een gemoedelijke verschijning, deze socialistische volksvertegenwoordiger, met zijn zeer welgedaan voorkomen, zijn massieven kop met den grijzen snor en het grijze sikje. Maar een, die diep onder den indruk bleek van het leed, dat over zijn land is gekomen. In een plaatsje bij Blankenberghe heeft hij zijn zomerverblijf. Daar beheert hij een inrichting voor tuberculeuze kinderen, waarin nu nog een tweehonderdtal patiënten zijn opgenomen. Toen de oorlog uitbrak, heeft hij zich te Antwerpen ter beschikking van het Roode Kruis gesteld, maar omdat er daar dokters genoeg waren, ging hij weer naar zijn zomerverblijf. En van daar was hij over Vlissingen naar Amsterdam gekomen, na eerst met de stoomtram Zeeuwsch-Vlaanderen te hebben bereikt.

Het gesprek kwam natuurlijk op de belegering van Antwerpen. De regeering zou volgens hem naar Ostende, of misschien naar Londen worden overgebracht.

— En de koning? vroegen we.

— Die blijft. Die is toch commandant-en-chef van de troepen? Hij heeft zijn best gedaan, zulle! Een van de vrienden heeft hem gezegd, dat hij het goed gedaan had en toen heb ik tegen dien vriend gezegd, dat hij er wel had mogen bijvoegen: „als België een republiek wordt, dan wordt koning Albert president."

Te Antwerpen, waar dr. Terwagne nog enkele dagen geleden geweest was, was gebrek aan water, doordat de Duitschers de waterleiding van de stad vernield hadden, die bij Waelhem ligt, bij het fort van dien naam. En nu moest men zich behelpen met water uit bronnen in de stad. Dat ging natuurlijk heel onvoldoende. De huisbewaarder van den dokter had in een emmer water moeten halen, opdat de heer en mevrouw Terwagne zich ten minste konden wasschen.

— Te Brussel, zoo vertelde de Belgische socialistische afgevaardigde verder, was ook de Duitsche Rijksdagafgevaardigde Wendel geweest, maar dr. Terwagne voegde er bij, dat deze Duitsche sociaal-democraat er slechts geweest was om zijn Belgischen partijgenoot Camille Huysmans te bespionneeren.

In de krant, waarvan hij de administrateur is, de *Volksgazet*, had hij een artikel geschreven, om op te komen tegen de al te strenge censuur. En in een vergadering der Antwerpsche partijgenooten had hij het voorstel gedaan, de rapporten van de Belgische commissie in zake de wreedheden, in België bedreven, op te zenden aan de Duitsche sociaal-democratische fractie.

De heer Terwagne en zijn echtgenoote, die hem vergezelt, konden zich eigenlijk niet goed voorstellen, dat ze zich in een stad bevonden, waar men nog dacht aan pleizier maken.

— 't Was alles zoo triestig, verklaarde mevrouw Terwagne, en haar echtgenoot haalde een notitieboekje voor den dag, met twee blaadjes volgeschreven met namen van vrienden uit Dinant, waar dr. Terwagne vandaan komt. Ze waren allen doodgeschoten door de Duitschers, gefusilleerd.....

Heden zou dr. Terwagne een onderhoud hebben met wethouder Vliegen, in zijn hoedanigheid van voorzitter van de S. D. A. P. in Nederland.

Gemengd Oorlogsnieuws.

Hoe Clement-Bayard ontsnapte. — Uit Parijs wordt aan de *Daily Telegraph* gemeld:

Clement-Bayard, de bekende constructeur van automobielen en bestuurbare luchtballons, is burgemeester van Pierrefonds, waar hij een prachtig landgoed bezit. Hij staat in een kwaad blaadje bij de Duitschers, door wie hij eenige maanden voor den oorlog gearresteerd werd en door wier regeering hem excuus gevraagd werd.

Toen de Duitschers Pierrefonds bedreigden, wisten de collega's van Clement-Bayard hem met veel moeite te bewegen de plaats te verlaten, daar zij vreesden, dat, als hij bleef, zijn leven in gevaar zou zijn. De eerste vraag, die de Duitschers bij het binnenrukken van de stad deden, was, waar de burgemeester woonde. Men vertelde hun, dat Clement-Bayard niet aanwezig was, waarop zij direct naar zijn huis gingen. Daar werden zij ontvangen door de eenig overgebleven dienstbode, de keukenmeid, die hen eveneens mededeelde, dat haar meester afwezig was. „Il n'est pas ici", zeide zij.

Gelukkig hadden de Duitschers geen groote kennis van het Fransch, zoodat zij meenden, dat „Il n'est pas ici" geen betrekking had op den eigenaar van het huis, maar op het huis zelf. Zij gingen verderop, naar het kasteel, dat in vlammen opging.

Den volgenden dag arriveerde de commandant van het legerkorps te Pierrefond en installeerde zich in Clement Bayard's huis. Hij liet een brief achter, geteekend „Hertog van Sleeswijk-Holstein", geadresseerd aan den heer Clement-Bayard, waarin hij zeide: „Mijnheer. Ik geef u uw huis met de prachtige verzamelingen terug in denzelfden toestand, waarin ik het vond. Niets is er in gebroken of beschadigd. Ik vertrouw, dat hetzelfde gezegd kan worden door Engelsche of Fransche troepen, die uw eigendom bezoeken. Wij waren gedwongen een Clement-Bayard-auto te requisitonneeren, maar uw huisbewaarder heeft een bon er voor. De auto zal een uitstekende advertentie voor uw werk zijn. U zult erkennen, dat de Duitschers niet zulke barbaren zijn, als men beweert."

Drie Duitsche Soldaten voor den Krijgsraad te Parijs. Voor het eerst sedert dezen oorlog, veide een Fransche rechtbank dezer dagen vonnis over drie Duitsche soldaten, op heeterdaad betrapt bij het plunderen van particuliere woningen. De drie beklaagden stonden terecht voor den derden krijgsraad te Parijs, de eerste wegens ontvreemding van een obligatie van de stad Antwerpen, groot 100 francs, de twee anderen wegens diefstal van burgerkleederen, waarin zij zich gestoken hadden, uit vrees, dat zij door de boeren zouden worden neergeschoten.

De man van de obligatie verklaarde, bijgestaan door een tolk, dat hij het stuk kreeg van een officier, met wien hij langs den weg liep. Deze had het in een portefeuille gevonden, die hij aan den wegkant had opgeraapt. Beklaagde had het in den zak gestoken, daar hij dacht „aan een dienstorder te gehoorzamen."

Na het requisitoir nam de advokaat van beklaagde, mr. Zévaès het woord, die de handelwijze van zijn client poogde te verontschuldigen, door aan te voeren, dat hij slechts het voorbeeld zijner superieuren volgde.

De beklaagde moet stellig overtuigd zijn geweest, te handelen, als het een goed gedrild Duitsch soldaat betaamt, door zijn meerderen in hun plunderzucht na te volgen.

Beklaagde kreeg drie jaren gevangenisstraf. De twee anderen smeekten den voorzitter van den krijgsraad, hun goedertieren te behandelen, daar zij — de mannen kenden elkaar volstrekt niet, en hadden de kleederen ieder voor zich uit tijdelijk verlaten huizen gestolen — hun daad uit vrees bedreven hadden. Zij werden ieder tot 8 maanden gevangenisstraf veroordeeld.

Ingezonden Mededeelingen.

Zenuwkracht in de tropen.

Persoonlijke ondervinding en wetenschappelijke onderzoekingen hebben geleerd, dat het heete klimaat nadeelig en verzwakkend op het zenuwstelsel werkt.

Zwaarmoedigheid, prikkelbaarheid, denktraagheid, gebrek aan energie, zware hoofdpijnen, in één woord al de verschijnselen van neurasthenie, maken menigeen in Indië het leven tot een last.

Neurasthenie is, zooals de bekende specialisten prof. Ziehen en prof. Binswanger bewezen hebben, een toestand van ondervoeding van het zenuwstelsel. Het eenige middel dus om neurasthenie te genezen is, dat men zijn organisme stoffen ter beschikking stelt, die het zenuwstelsel krachtig voeden.

Zooals men weet, is phosphor de bijzondere voedingsstof der zenuwen. Door het gebruik van phosphor in zoodanigen vorm, dat hij in het zenuwstelsel wordt opgenomen, komen de zenuwen hun ondervoeding te boven en houden de verschijnselen van neurathenie op.

Sanatogen bevat phosphor in zoodanigen vorm. Onderzoekingen, waarvan de resultaten behandeld werden op het Internationaal Medisch Congres in 1906, hebben dit afdoende aangetoond. Door Sanatogen te gebruiken voedt men zijn zenuwen, herkrijgt men werkkracht en energie en wordt men verlost van die lastige verschijnselen, die opgewektheid en levenslust doen verminderen.

Sanatogen wekt bovendien den eetlust op, regelt en steunt de spijsvertering en wordt door de zwakste personen verdragen.

Meer dan 19.000 professoren en artsen hebben in schriftelijke verklaringen de voortreffelijke werking van Sanatogen geroemd. Zoo schrijft o.a. dr. Wijdenes Spaans te Soerabaja: „Ik vind bij Sanatogen veel baat, nadat mijn zenuwgestel door mijne drukke bezigheden gedurende 16 jaar achtereen te Soerabaja overprikkeld was geraakt."

Sanatogen is in alle apotheken en groote toko's verkrijgbaar. 11789

ADVERTENTIËN.

L. PLATON
BATAVIA—SOERABAIA.

Telephoon No. 464. Telephoon No. 464

OPGERICHT 1843.

Vraagt overal:

De fijne Tafelwijnen van
J. CALVET & Cie., BORDEAUX.

Per kist van 48/1

St. ESTÈPHE.	f	32.—
DOMAINE DE TAUZIA. . .	„	34.—
BORDEAUX GR. ORDIN. .	„	37.—
CÔTES DE BOURG . . .	„	41.—
CÔTES DE FRONSAC . .	„	46.—
CANTENAC	„	46.—
St. ÉMILION.	„	49.—
HAUT CANON	„	51.—
MARGAUX MÉDOC. . .	„	52.—

Bourgogne-Wijnen,

Cognac, Rum, Porto, Sherry.

OLD SCOTCH WHISKY.
BULLOCH (B.L.) LADE & Co., Glasgow.

JENEVER
Dan. Visser & Zonen, Schiedam.
Ook verkrijgbaar bij:
A. de WOLFF } en bij alle
Passar Baroe } Chineesche Tokohouders

Prijscouranten worden op aanvraag gratis verzonden.

L. PLATON,
62 d i v Batavia—Soerabaia.

St.-Nicolaas-feesten.

BELEEFD BERICHTEN WE DAT DE

Sint-Nicolaas etalage

gereed zijn.

Een ieder noodigen wij beleefd uit tot een bezoek.

Hoogachtend en aanbevelend
G. KOLFF & Co.,
Weltevreden.

Arbeid Adelt.

Werkinrichting voor meisjes, loon per dag berekend wekelijksch uitgekeerd.

Vakschool voor fraaie en nuttige handwerken; opleiding acte handwerken en voor costumières.

Winkel van begonnen en afgewerkte handwerken, dames- en kinderkleedingstukken en huishoud goed.

Neemt alle werk aan, ook voor volledige levering van baby, kostschool en bruidsuitzetten.

Degelijke stoffen, keurige afwerking en fijne élegante coupes.

De Directrice,
Mevr. L. ZEIJDEL,

gediplomeerd onderwijzeres in fraaie en nuttige handwerken. 100 v m

Leesgezelschap Koningsplein

Nalezers-plaatsen à f 2.— per maand beschikbaar.
O. R. A. MICHELSEN,
Gang Chaulan 22

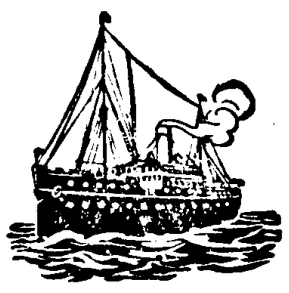
Engelsche Lessen.
Onderwijs aan huis.
Succes in den kortst mogelijken tijd verzekerd
(binnen 5 maanden).
Billijke voorwaarden.
A. S. MARTIN.
HOTEL TRAMZICHT,
Molenvliet-Oost, Tel. No. WI. 688
m w v 116

Betrekking gevraagd
door Inlander met diploma's **Opleidingschool** en **Landbouwschool**, tevreden met elk beginsalaris, mits bij gebleken geschiktheid goede vooruitzichten.
Br. No. 11492 dit blad.

Ter bestiering der huishouding van een ongehuwd heer op een onderneming, wordt gevraagd:
een BESCHAAFDE DAME.
Salaris f 30.— per maand.
Brieven onder het nummer dezer advertentie, aan het bureau van dit blad. 11730

TE HUUR:
HUIS Gang Kadji No. 16, à f 60.— 's maands.
„ Petodjo No. 8, à f 75.—
11308 REYNST & VINJU.

TE HUUR:
HUIS Kampong Melajoe, naast de Rehobothkerk, met vier groote kamers, stalling en wagenkamer.
Bevragen: A. H. BRINKMAN, adres Boekhandel VISSER & Co. 11746

Stoomvaart-Maatschappijen
„Nederland" & „Rotterdamsche Lloyd".

Wekelijksche Maildienst Java — Nederland

per S. M. N. via Singapore, Sabang, Colombo, Suez, Genua, London naar Amsterdam, per R. L. via Padang, Colombo, Suez, Marseille, Tanger, Lissabon naar Rotterdam.

Vertrek van Batavia.

S. M. „NEDERLAND."		„ROTTERDAMSCHE LLOYD."	
26 Nov. 1914	s.s. Prinses Juliana.	3 Dec. 1914	s.s. Kawi. *
10 Dec. „	„ Oranje.	17 „ „	„ Wilis. *
24 „ „	„ Rembrandt.	31 „ „	„ Sindoro. *
7 Jan. 1915	„ Riouw §).	14 Jan. 1915	„ Tabanan. *
21 „ „	„ Vondel.	28 „ „	„ Rindjani. *
4 Febr. „	„ Kon. der Ned.	11 Febr. „	„ Goentoer. *
18 „ „	„ Grotius.	25 „ „	„ Ophir. *
4 Maart „	„ Prins der Ned.	11 Mrt. „	„ Tambora. *

De Agente
De Scheepsagentuur.
Telegr. „Agentuur"
Telef. Passagezaken WL. 25.
„ Vrachtzaken B'via. 22.

De Agente:
Internationale Crediet- & Handelsvereeniging „Rotterdam"
Telegr. „Lloydmail"
Telef. Passagezaken WL. 226.
„ Vrachtzaken B'via. 23.

§) vervoert een beperkt aantal passagiers tegen het tweede klasse tarief.
* doen Sabang aan.

De schepen zijn speciaal voor den tropischen dienst ingericht, voorz. van electrische verlichting en waaiers, draadlooze telegrafie en alle moderne geriefelijkheden ten behoeve van de passagiers. di v 2

Stoomsnelpersdrukkerij van G. KOLFF & Co., Batavia